

Wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Koreŋ enjenjeni ni Ere ye ti mādəmki ka wakita ga Pol ya àbikioru ana ndam Koreŋ enjenjeni ni

Maslaŋa ya ti àbèki wakita hini ni ti àdafa slimi gayaŋ a : àbèki ti Pol, zal asak ga Yezu ni (1.1 ; 16.21). Àbèki ti ka sarta ya ti naŋ e Efez, awayay akoru a Koreŋ gwar e Meseduwèŋ ni (16.5-9 ; Tàwi 20.1-3).

Maslaŋa ya àhi ma ge Melefit ana ndam Koreŋ enji ni ti Pol (Tàwi 18.1-17) : àsàra ndam Koreŋ a lala. Koreŋ ti kàsa gəɖakani ka haɖ Eseyi (Gres) ; gosku gəɖakani àbu eslini, ndam ga cakala gərgəri kay tàbu takoru a gosku ni vu eslini ; ndam ga kàsa nani ti tagray mesuwèhvu dal-dal daya. Wakita hini ti wakita ya Pol àbikioru ana ndam Koreŋ ya madi ahàr a Wakita ge Melefit bu enjenjeni ni, ay ka sarta ya ti àbèki wakita hini ni ti àbikioya wakita nahaŋ ana tay a àndava ; a wakita nani bu ni ti àhi ana tay tànjəhadkəbu akaba ndam magray mesuwèhvu ka ahar bəlaŋ ba (5.9). Ndam ga Yezu a Koreŋ day tàbikioya wakita ana Pol ge mihindi-fiŋa ma ; a wakita hini bu ni ti Pol àhəŋgrifəŋ ana tay kà pakama gatay ni bəlaŋ àna bəlaŋ (7.1 ; 8.1 ; 12.1 ; 16.1).

Ndam ga Yezu ya a Koreŋ ni ti tèsàra zlam a ; tàbu àna njeɖa gərgəri kay ga Məsuf ge Melefit ya àvi ana tay ni (1.4-7). Ku tamal nahkay nəŋgu ni

majalay ahàr gatay ni ti majalay ahàr ga ndam ga duniya : tɛjalay ahàr akaɗa ga ndam ga Yezu ni di faɗ ndo (3.1-3). Nahkay a wakita hini bu ni ti Pol àlɛgi ana tay : àhi ana tay si tɛcivu, tɛmbrɛɗ majalay ahàr ga duniya ni kwa (3-4), tɛnjɛhadkabu akaba ndam mesɛwehvu ka ahar bɛlaɗ ba (5), tɛbɛhadki mirdim ke mis ndahaɗ e kidɛɗ gatay bu ba (6). Zlam nday nani ðek ti tɛwi ga ndam ya tɛsɛr Yezu lala do ni.

Pol àhɛɗgrifɛɗa kà pakama ga ndam Koren ya tihindifiɗa ni daya : àcahia zlam ana tay àki ka maday wal a (7), àcahia zlam ana tay àki ka aslu ga pɛra (8-10 : ndam Koren tɛɗɛm tamal mis àsɛra Yezu a ti esliki ka magray ere ye ti awayay ni ðek, ay Pol àɗɛm si mɛjɛnaki mis ndahaɗ day kwa). Àɗɛfikia divi sulumani ga mazlɛbay Melefit ana tay a (11), àhi ana tay si tɛgray tɛwi àna nɛɗa ya Mɛsuf Njɛlatani àvi ana tay ni akaɗa ge Melefit ya awayay ni kwa (12-14) ; ahar gɛɗakani si tɛwayavu kwa (13). Ndam Koren ndahaɗ tɛɗɛm mis atɛɗgaba e kisim ba do (15.12) ; nahkay Pol àcahia zlam ana tay àki ka pakama nana daya (15). Kɛlɛɗ gani Pol àhi ana tay ahɛmamam tɛjam siɗu ni (16).

Ma ga Pol ya àhi ana ndam Koren ni ajɛnaki ndam ga Yezu ðek ga mɛmbrɛɗ majalay ahàr ga duniya, ti tɛnjɛhad akaɗa ge Melefit ya awayay ni.

Sa ga Pol

¹ Nu Pol Melefit àzala nu a ti nɛgi zal asak ga Yezu *Krist. Àzalay nu nahɛma ka mawayay gayan palam. Nɛbiki wakita hini ana kɛli ti nu gani. Mɛbiki ana kɛli ti leli ata wur ga mɛɗ geli Sostɛɗ.

² Məbikioru ana kəli, lekələm ndam ge Melefit ya *kacakalumvu a Korej ni. Kiguma ndam gayan njəlatana azuhva təwi ga Yezu Krist ya əgray na. Melefit əwayay ti kigum njəlata, əzalay kəli ti nahkay ; əzala ndam ndahan ya tahəngalay Bay geli Yezu Krist na dek, nday ya a kəsa gərgərani bu ni daya. Yezu Krist ti nañ Bay gatay dek, Bay geli dek daya.

³ Bəñ geli Melefit nday ata Bay geli Yezu Krist təgri sulum gatay ana kəli, təgray ti kənjəhadumkabu əna sulumani ti.

Zlam sulumani ya ti Yezu əvi ana ndam gayan a Korej ni

⁴ Nəgri səsi ana Bay Melefit goro a sarta bu dek azuhva kəli, adaba əgria zlam sulumana ana kəli a, kiguma ndam ga Yezu *Krist a.

⁵ Edeđiñ lekələm kiguma akaba Yezu Krist a akada mis bəlan, nahkay ti Melefit əgria sulum gayan ana kəli a kay. Iy nihi ti kəsəruma jiri a, kəsəruma mədəm ma ge jiri a.

⁶ Nədəm nahkay nahəma, adaba ka ya ti məhi ma ge Krist ana kəli ni ti kəgəsumkabá ma gana lala a məbəruv gekəli ba.

⁷ Azuhva nani lekələm kəngətuma zlam sulumani ya ti Melefit agra ana ndam gayan na dek. Nahkay ka ya ti kəbum kəjəgum sarta ga manğa ga Bay geli Yezu Krist a ni ti ere ya əhəcikivu ana kəli ni ti əbi.

⁸ Nañ gani aməvi njədə ana kəli duk abivoru ana mandav ga duniya. Agray nahkay ti adaba awayay ti seriya əgəs kəli ka fat ya ti nañ amanğa ni ba.

⁹ Melefit àna ahàr gayan àzalay kùli ti, ti kîgum akaba wur gayan Yezu Krist akada mis bəlan. Yezu Krist ti nan Bay geli. Melefit ti ere ye ti àdəm agray ni ti agray ededīn, àdəkia asak a do ferera.

Kicirumvu e kidīn gekùli bu ba

¹⁰ Bəza ga mmawa goro ni, nahəngalay kùli àna slimi ga Bay geli Yezu *Krist : kicirumvu e kidīn gekùli bu ba. Nawayay nahəma, ma gekùli m̄arakaboru ka ahar bəlan. Cəmvu ma, majalay ahàr gekùli dek m̄igi bəlan.

¹¹ Bəza ga mmawa goro ni, nədəm nahkay ti adaba ndam ga ahay ga Kuluwe t̄ara t̄əhu ahkado lekulum kəbum kələgumvu e kidīn gekùli bu.

¹² Ere ye ti nawayay nəhiki ma ana kùli ni ti nihi : maslanja nahan adəm nan ga Pol ; maslanja nahan adəm nan ga Apolos, maslanja nahan keti adəm nan ga Sifas * ; maslanja nahan ti ni adəm nan ge Krist ni.

¹³ Lekulum kədəmum nahkay ti Krist gani nan medeveni aw ? Bay ya *t̄adarfəŋ k̄a t̄əndal, àmət azuhva kùli ni ti Pol aw ? Tək *t̄abaray kùli ti àna slimi ga Pol aw ?

¹⁴ Nəgri s̄usi ana Melefit adaba maslanja ya ti nəbaray nan e kidīn gekùli bu ni ti àbi, si Krispus nday ata Gayus.

¹⁵ Nahkay ti maslanja ya ti esliki mədəmani nu nəbaray kùli àna slimi goro ti àbi.

¹⁶ Ededīn àgəjzlkua ahàr a, nəbara Istefanas akaba ndam ga huđ ahay gayan a daya. Ay tamal nəsərkiya lala ti nəbarakivu maslanja nahan keti ndo.

---

* **1:12** Sifas ti slimi ge Piyer.

17 Krist àslər nu ti ga moru məbaray mis do. Àslər nu ti ga moru məhi *Ma Məweni Sulumani ana mis sawaŋ. Àslər nu ti ga məhi ma ni ana mis àna məsər zlam ge mis ni do. Nagray nahkay ti, ti məmət gayaŋ ya ti àmətfəŋ kà təndal ni ti ègi zlam masakani ba.

Yezu adafaki məsər zlam ge Melefit

18 Ga Yezu ya *tədarfəŋ naŋ kà təndal àmət ni ti, tamal təhi ma gani ana mis ya təbu tijji ni ti tazay ma gani ka zlam masakani. Ay leli ya ti Melefit naŋ àbu ahəŋgay leli ni ti, məsəra tədəm ma gani nani ti àna njəda ge Melefit.

19 Məsəra ma gani nani nahkay ti adaba Melefit àdəm a Wakita gayaŋ bu ahkado :
« Enijiŋki məsər zlam ga ndam ya təsəra zlam a ni ka tay.

Anagra y ti məsər zlam gatay ni mīgi zlam masakani.† »

20 Nihi Melefit àdəma ma na nahkay ti, ndam məsər zlam a duniya bu ni, ndam *məsər Wakita ge Melefit ni akaba ndam ya təsəra zlapay a ka sarta hina ni ti məsər zlam gatay ni ènjua eley ? Melefit adafaki məsər zlam ge mis ga duniya ni, nani zlam masakani do waw ?

21 Nahkay ndam ga *duniya àna məsər zlam gatay ni tipia ere ye ti Melefit àgray àna məsər zlam gayaŋ na, ay ti nday gani təsər naŋ ndo. Azuhva nani naŋ àbu agray təwi ti àna ma geli ya məhi ana mis ni. Mis ni ti ni tədəm ma nani ti ma ga muru. Ay ti Melefit awayay məhəŋgay ndam ya təfəki ahər ka naŋ ni ti àna ma gani nani.

---

† 1:19 Izayi 29.14.

22 Ndam *Zude tawayay tɔgriaya zlam ge ejep ana tay a day kwa ti tɔgɛskabu ma geli ni ti ma ge jiri. Ndam *Gres ti ni tawayay tɔhi ma ana tay àna mɛsɛr zlam akadɔ gatay ni.

23 Leli zla nahɛma, mɛdɛm *Krist ti tɔdarfɛnɔ naɔ kà tɛndal a. Ma geli nani ya mɛhi ana mis ni ti azumi ɔɛruv ana ndam Zude : tɔhi ana leli « Kindivɛm Melefit. » Mis ndahanɔ ya ti nday ndam Zude do ni ti ni tɛdɛm ma gani nani ma ga muru.

24 Ay ti nday ya ti Melefit àzala tay a ni, ku ndam Zude, ku ndam Gres nɛngu ni, tɛsɛra Krist ti adɛfiki njɛdɔ ge Melefit ana leli, adɛfiki mɛsɛr zlam ge Melefit ana leli daya.

25 Mis ndahanɔ tɛdɛm ere ye ti Melefit àgray ni ti zlam ga muru ; ay tɛwi ge Melefit ya mis tɛdɛm zlam ga muru nahɛma, àtama mɛsɛr zlam ge mis a. Tɛdɛm ere ye ti Melefit àgray ni ti zlam ga ndam gedebi ; ay tɛwi ge Melefit ya mis tɛdɛm zlam ga ndam gedebi ni ti àtama njɛdɔ ge mis a.

26 Bɛza ga mmawa goro ni, lekɛlɛm ya Melefit àzalay kɛli ni, mɛnjumki : lekɛlɛm ndamam ? Kè eri ge mis ga duniya nahɛma, ndam mɛsɛr zlam tɔbi e kidɔɔ gekɛli bu kay bi ; ndam ya njɛdɔ àfɛɔ kà tay ni akaba ya ti mis tɛhɛngrioru ahàr ana tay a had ni tɔbi e kidɔɔ gekɛli bu kay bi daya.

27 Ay ti Melefit àdaba mis ya ndam ga duniya tɛdɛm nday ndam masakani na ga mɛbiki mimili ka ndam ya tɛdɛm tɛsɛra zlam a ni. Nahkay day Melefit àdaba mis ya ndam ga duniya tɛdɛm njɛdɔ àfɛɔ kà tay bi na ga mɛbiki mimili ka ndam ya njɛdɔ àfɛɔ kà tay ni.

28 Àdaba mis masakana ya mis tàmɛnjalɛɔ ana

tay do na, mædɛmani nday ya ti tædɛm tɪsli araŋa ndo na, ge mijin ndam ya tædɛm nday gædákani na.

²⁹ Melefit àdaba nday nana nahkay, awayay ti ku maslaŋa bəlan ɛji zlabay kè meleher gayan ba.

³⁰ Lekulum kigam bəlanani akaba Yezu Krist ti Melefit àgray. Nahkay ti Bay ya ti acahi mæsər zlam ge Melefit ana leli ni ti Yezu Krist ; naŋ àmbay leli ti mīgi ndam jireni kè eri ge Melefit, ti mīgi ndam gayan daya.

³¹ Melefit àgray nahkay ti, awayay ti pakama ya a Wakita gayan bu ni mâgravu. Pakama gani nahkay hi : « Tamal maslaŋa awayay eji zlabay nahəma, miji zlabay ti àna tɔwi ga Bay geli ya àgray ni.‡ »

2

Pol ahi ana mis Yezu àmɔtfəŋ kà təndal

¹ Bəza ga mmawa goro ni, ka ya ti nòru afa gekuli enjenjeni, nəhi ma *maŋgahani ge Melefit ana kuli ni ti, nəhi ana kuli àna ma zləzladani ndo ahkay do ni àna mæsər zlam ga ndam ga *duniya ni ndo.

² Ka sarta gani nani nahəma, nəza njəda, nədɛm ma ya ti anəzlapiki ana kuli ni ti ma àki ka Yezu *Krist cilin, nəzlapay ma nahan do. Ma àki ka Yezu ya nədɛm anəzlapaki ni ti gayan ya ti *tədarfəŋ kà təndal, àmɔt ni.

³ Ka goro ya nu eslini akaba kuli ni ti njəda goro àbi, aŋgwaz awər nu, nəgəgər.

⁴ Ka ya ti nəhi ma ana kuli akaba nəcahi zlam ana kuli ni ti, nəhi ma ana kuli àna mæsər zlam ga ndam ga duniya ndo ; nəhi ana kuli àna ma ga magosay mis ndo daya. Ay ti ma goro ya nəhi ana kuli ni ti

---

‡ 1:31 Zeremi 9.23.

ma ge jiri, àdɛfiki ana kɛli ni ti *Məsuf ge Melefit. Məsuf gani nani ti naŋ àbu àna njɛda dal-dal.

⁵ Ləkulum kəfumki ahàr ka Yezu ti adaba kipuruma ere ye ti Melefit àgray àna njɛda gayaŋ na àna eri gekɛli a. Ere gani nani ti məsər zlam ge mis ya təsər ni àgray do.

Melefit avi məsər zlam gayaŋ ana mis

⁶ Ka ya ti leli məhi ma ana ndam ya tɛndəhva a ma ge Melefit ba ni ti, macahi ana tay ti məsər zlam, ay ti məsər zlam gani nani ti ga ndam ga *duniya ahkay do ni ga bəbay ga duniya hini do, adaba ndam ga duniya ni etijiji.

⁷ Məsər zlam ya ti leli macalfəŋ ni ti, nani məsər zlam ge Melefit. Zlam nani ti maŋgahani : Melefit àŋgahfəŋa kè mis a kwa ahaslana. Ka sarta ya Melefit àgraya duniya faŋ ndo nahəma, àjuhivu ana leli ga mahəŋgay leli àna naŋ, ti məhuriyu a məlaŋ masladani gayaŋ ni vu.

⁸ Bəbay ga duniya ni təsər məsər zlam gani hini ndo. Tamal təsəra ti, akal *tədarfəŋ Bay geli kà təndal ndo. Ay Bay ya ti tədarfəŋ naŋ kà təndal ni ti naŋ gəɖakani, mis dek atazləbay naŋ.

⁹ Ay ti ere ye ti Melefit àgray ni ti àgray akada ya àbu məbəkiani a Wakita gayaŋ bu ni :
« Melefit àjuhi zlam ana ndam ya təgəskabá ma gayaŋ a, tawayay naŋ ni :
ere ye ti àjuhi ana tay ni ti eri èpi ndo, slimi èci ndo ;
ere gani nani àniviyu ana mis a məbərɛv bu bi daya.* »

¹⁰ Ay Melefit adafaki zlam gani nani ti àna njɛda ga Məsuf gayaŋ ; àdɛfiki ti ana leli. Məsuf gayaŋ ni

---

* 2:9 Izayi 64.3 ; 52.15.

ti àsərabə hud ga zlam a dek, ku ere ye ti àniviyu ana Melefit a məbərur bu ni day àsəra.

¹¹ E kidin geli leli mis bu ni ti way àsəra ere ya àniviyu a məbərur bu ana maslaŋa nahaŋ a ni way ? Si tigi naŋ naŋani àna ahər gayaŋ kwa do ni, maslaŋa nahaŋ àbi asər bi. Melefit day nahkay : ere ye ti àniviyu a məbərur bu ni maslaŋa àbi asər bi, si tigi Məsuf gayaŋ gayaŋani kwa.

¹² Leli zla nahəma, Məsuf ya ti àniviyu ana leli ni ti nani məsuf ga ndam ga duniya do. Ay leli ti Məsuf ya àniviyu ana leli ni ti Melefit àvi ana leli. Àvi ana leli ti, awayay ti məsər sulum gayaŋ ya àgri ana leli ni àna naŋ.

¹³ Ka ya ti leli məbu məhi ma gani ana mis nahəma, mədəm àna məsər zlam ga ndam ga duniya do, mədəm ti àna njəda ga *Məsuf ge Melefit ya avi ana leli ni. Nahkay ere ye ti leli macahi ana mis ni ti Məsuf ge Melefit adəfiki ana leli, leli day macahi ana ndam ya ti Məsuf ge Melefit àniviyu ana tay a məbərur bu ni bilegeni.

¹⁴ Nahkay maslaŋa ya ti Məsuf ge Melefit ni àniviyu a məbərur bu bi ni ti àgəskabu pakama ga Məsuf ge Melefit ni do, aməŋjaləŋ akada zlam masakani e eri gayaŋ bu. Àsər do simiteni, adaba ere gani àsərvu nahkay koksah, maslaŋa gani àsər ti si Məsuf ge Melefit àjənakia naŋ a kwa.

¹⁵ Maslaŋa ya Məsuf ge Melefit àniviyu a məbərur bu ni ti àsərkaba zlam a dek, ay naŋ ti nday ya ti Məsuf ge Melefit àniviyu ana tay bi ni ti təsər majalay ahər gayaŋ do.

¹⁶ Nahkay àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu :
« Majalay ahər ga Bay Melefit ti way àsəra way ?

Way esliki mædæfiki ma way † »

Ay leli ya Məsuf ge Melefit àniviyu ana leli ni ti mædægəzl ahàr akada ge *Krist ya adægəzl ni.

3

Ndam mægri tæwi ana Melefit

¹ Bəza ga mmawa goro ni, ka sarta ya ti nu nèbu afa gekəli ni ti nislīki mæhi ma ana kəli akada ya tæhi ma ana ndam ya *Məsuf ge Melefit àniviyu ana tay ni ndo. Nèhi ma ana kəli ti akada ya tæhi ana ndam ya ti təjalaki ahàr ka zlam ga duniya ni, adaba lekələm akada bəza, kəfumki ahàr ke *Krist lala faŋ ndo.

² Ere ye ti nècahi ana kəli ni ti kala nèvi duwa ana kəli, do ni ti nèvi daf ana kəli ndo. Nàgray nahkay ti adaba ka sarta gani nani kisləmki məzumumani ndo. Nihi day kekileŋa tamal nèhia ma ana kəli a akada ya tæhi ana ndam ya tæfəkia ahàr ke Krist a lala ni ti kisləmki do.

³ Adaba nihi kekileŋa day lekələm kəbum kəjalumki ahàr ka zlam ga duniya. Lekələm kəbum kəgrum solu, kəbum kələgumvu. Kəbum kəgrum nahkay ti kekileŋa lekələm akada ga ndam ga *duniya ni do aw ? Iy ededīŋ lekələm ti kəbum akada gatay ni.

⁴ Maslaŋa nahaŋ e kidīŋ gekəli bu adəm « Nu ga Pol, » maslaŋa nahaŋ ti ni « Nu ga Apolos. » Lekələm kəbum kəgrum nahkay ti, lekələm akada ga ndam ga duniya ni ededīŋ do aw ?

⁵ Apolos ti naŋ way ? Nu Pol day nu way ? Leli cæni ti leli ndam mægri tæwi ana Melefit cilīŋ.

---

† 2:16 Izayi 40.13.

Azuhva tawi geli ni ti kəfumki ahər ka Yezu. Ku way way do geli àgray tawi ya ti Bay geli Yezu àhi màgray ni.

⁶ Magray tawi geli ti akada ge mis ya tagray tawi e dini bu ni : nu nàjav zlam, Apolos ti ni àcəhi yam. Ay ti àdək zlam gani nani ti Melefit.

⁷ Nahkay maslaṇa ya ti ajav nday ata maslaṇa ya ti acəhi yam ni tìsli araṇa do. Si Melefit naṇ bəlaṇ naṇ ya ti adək zlam tata ni kwa.

⁸ Maslaṇa ya ti ajav zlam nday ata maslaṇa ya acəhi yam ni nday bəlaṇani. Ku way way gatay do Melefit aməvi endif gayan akada ge tawi gayan ya àgray ni.

⁹ Leli ti magray tawi ge Melefit ka ahar bəlaṇ, lekulum ti ni kiguma akada lekulum vədaṇ ge Melefit ya təwəs na.

Lekulum kiguma akada lekulum ahay ge Melefit ya tələm ni daya.

¹⁰ Melefit àvu divi ka mawayay gayan ga mənjàki ke tawi afa gekuli ti, nu akada maslaṇa ya ti àsəra mələmaya ahay a, àsəra mafəkad asak gana lala ni. Nu nàfəkada asak ga ahay a lala, mək maslaṇa nahaṇ àra àləmkuyu. Ahər àdəm ndam ya tara tələmkuyu ni ti way way do gatay mabay slimi, mələm ahay ni lala.

¹¹ Asak ga ahay ni ti mafəkadani àndava, nani Yezu Krist ; maslaṇa èsliki mafəkad nahaṇ va do.

¹² Mis ndahaṇ tələmkuyu gru ka asak ga ahay gani nani, mis ndahaṇ ara, mis ndahaṇ ti ni akur sulumani. Mis ndahaṇ keti nahəma, tələmkuyu biyem, mis ndahaṇ kəzir, mis ndahaṇ ti ni fiṇ.

¹³ Ka fat ya ti Melefit amagrafəṇa seriya kè mis a

nahəma, way way do mis dek etipi tawi gayan ya àgray ni. Adaba ka fat nani ti aku aməgəs tawi ga way ga way do dek : ndahan aməzum, ndahan ti ni aməzum do. Nahkay ti way way do mis dek etipi tawi gayan ya àgray ni àbəlay tək àbəlay do aw.

¹⁴ Maslaña ya ti aku aməzum tawi gayan do ni ti Melefit aməvi endif gayan.

¹⁵ Ay maslaña ya ti aku àzuma tawi gayan a ni ti Melefit amahəngay nan cilin, aməvi araña do. Maslaña nani ti akada ge mis ya ti àtamaba a aku ba pircək-pircək ni.

¹⁶ Nğay lekulum ti kiguma ahay ge Melefit a, Məsuf gayan nan àniviyu ana kuli a məbərur bu ni ti kəsərur do waw ?

¹⁷ Tamal ti maslaña agudarkaba ahay ge Melefit a nahəma, Melefit day amagudar nan, adaba ahay ge Melefit ti njalata. Ahay gayan gani nani ti lekulum.

¹⁸ Nahkay ti maslaña àgosay ahàr gayan ba. Tamal maslaña e kidin gekuli bu àhi ana ahàr nan àsəra zlam akada ga ndam ga duniya na ti, mêmbrəñ məsər zlam gayan nani, mânjəhad akada ga maslaña ya ti àsər araña do ni. Tamal àgra nahkay ti aməngət məsər zlam sulumani.

¹⁹ Nədəm nahkay ti adaba məsər zlam ga ndam ga duniya ya təsər ni ti ègia zlam masakana kè eri ge Melefit a. Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Mis ya tagray wir-wir ni ti Melefit agəski tay akada ga kəmbazl ya agəs zlam ni.* »

²⁰ Àbu məbəkiani keti : « Melefit àsəra məsər zlam ga ndam məsər zlam ni ti zlam masakani.† »

* **3:19** Mənjay Zəwop 5.13. † **3:20** Limis 94.11.

²¹ Nahkay ti maslaᅇa èji zlabay àna maslaᅇa nahaᅇ, àdəm nađəbay naᅇ ba. Sərumki zlam ni đek ti gekəli sawaᅇ.

²² Nu Pol, Apolos akaba Piyer ti leli gekəli. Duniya, sifa, kisim, zlam ya agravu nihi ni akaba zlam ya amagravu ni đek day gekəli.

²³ Lekələm nahəma ge Krist, Krist ti ni ge Melefit.

4

Kijəm zlabay ba

¹ Nawayay ti mis təsər, leli ndam *asak ge *Krist ti leli ndam məgri təwi. Melefit àfiva zlam ana leli a ahar va : ahaslani zlam nani maᅇgahani, ay nihi ti awayay ti leli mədəfiki ana mis.

² Kəsəruma, maslaᅇa ya ti təfiva zlam a ahar va ti mągray təwi àna naᅇ nahəma, si ahàr àdəm maslaᅇa gani nani mis jireni kwa.

³ Ka majalay ahàr goro nahəma, ma ya ti lekələm kazlapumku ni àhəlu ahàr kay do. Ku mis ndahaᅇ tagrafua seriya naᅇgu ni, àhəlu ahàr kay do. Ku nu nuani àna ahàr goro day nągrafəᅇa seriya ka ahàr goro a do.

⁴ Nu nuani nəsəra àna ahàr goro a nągudar zlam ndo. Ay akaba nani đek ᅇgay nu jireni ti nədəm nahkay ndo daya. Bay ya ti agraᅇa seriya ni ti si Bay geli àna ahàr gayaᅇ gayaᅇani kwa.

⁵ Adaba nani zla nahəma, kəgrumfəᅇa seriya kə mis a ba. Besəma, jəgum vad ge Melefit ya àfəkad ni. A vad gani nani ti Bay geli aᅇga, naᅇ ti amaᅇgazlaya zlam ge mis ya a mələᅇ ziᅇ-ziᅇni bu na, zlam ge mis ya təjalay a ahàr gatay bu ni day

amanğazlaya. Ka sarta gani nani ti ku way way do Melefit amazləbay nañ àki ke tawi ya àgray ni.

⁶ Bəza ga mmawa goro ni, nədəmki ma ka ahàr goro akaba ka Apolos akada ma *gozogul ti ga məjənaki kəli. Nawayay ti kəsərumaba zlam a hud gani ba : ahàr àdəm kədəbum divi sulumani ya ti àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu ni akada geli ya madəbay ni ; kəgrumkivu zlam ndahañ ya təbi məbəkiani bi ni ba. Nahkay zla nahəma, kījəmki zlabay ke mis ndahañ ba ; kəmənjumləñ ana mis ndahañ akada təsər arañə do ba daya.

⁷ Way àhuk ahkado nak kàtam mis ndahañ ni way ? Zlam ya ti àfuk ni ti, àvuk ti Melefit do waw ? Kəsəra tamal ti Melefit àvuk nahəma, kiji zlabay àna nañ akada nak nakani kəñgət àna njədə gayak ti kamam ?

⁸ Ay nihi zla ti lekələm kədəmum ahkado kərəhuma, lekələm kəbum àna elimeni, lekələm kəzumuma bay a, leli ti bəbay do. Kəzumuma bay na ededīña ti akal àbəlay. Nahkay akal leli day məzum bay ni akaba kəli ka ahar bəlañ.

⁹ Leli ti ndam asak ga Yezu Krist, ay ti nəjalay a ahàr goro bu nahəma akada Melefit àbəhad leli kələñ ge mis ndahañ ni dek. Leli ti mīgia akada ndam ya ti seriya àgəsa tay a mək takoru tabazl tay kə meleher ge mis ni. Mīgia akada leli zlam ga sewiya kə eri ge mis ga *duniya akaba kə eri ga *məslər ge Melefit a.

¹⁰ Leli məbu məhi ma ge Krist ana mis ti seteni àcəliva ana leli a ahàr va zla do aw ? Lekəli ti ni kəsəruma zlam a adaba lekəli ka ahar bəlañ akaba Krist aw ! Leli ti ndam gedebeni, lekəli ti ni njədə gekəli àbu zla do aw ? Leli ti tamənjələñ ana

leli akada zlam masakani, ay lekali zla nahama tahangrioru ahàr ana had ana kali. Nahkay zla do aw ?

¹¹ Nihi kekilenja lawir àbu awer leli, yam àbu akad leli, azana àki ke leli ka vu bi, mis tumbu tazlèb leli, masawaday satat, ahay geli àbi,

¹² màgra tawi a dal-dal day kwa ti mazumi zlam ana hud geli. Ka ya ti mis tumbu tindivi leli ni ti leli mahangalay Melefit ti màgri sulum gayan ana tay. Ka ya ti tumbu tagri daliya ana leli ni ti leli mebesey.

¹³ Ka ya ti mis tagudari ma ana leli ni ti leli mangwiviyu ana tay. Ke eri ge mis ga duniya nahama, leli mìaia akada zlam ya taboru ke jigari na. Nihi kekilenja tahi ana ahàr leli mìaia zlam masakana a duniya ba dek.

¹⁴ Nàbiki zlam nday hini ana kali ti ga mabaki mimili ke kali do. Ay nàbiki ana kali ti, nawayay nacahi zlam ana kali, adaba kigama bəza goro ya nawayay na palam.

¹⁵ Ku tamal mis ndahan ehimeya tumbu təcahi zlam ana kali àki ke Krist nanju ni, bəj gekali ti bəlan huya. Bəj gekali ti nu gani. Kigama bəza goro a adaba àhi *Ma Maweni Sulumani ga Yezu Krist ana kali enjenjeni mək kəfumki ahàr ka nan ti nu.

¹⁶ Nihi ègia nu bəj gekali a nahama, grum zlam hwek-hweka akada goro ya nagray ni.

¹⁷ Nawayay ti kəgrum nahkay. Nahkay ti nəsləroya Timote a, àdoru afa gekali. Nan ti ègia wur goro a, nawayay nan, adəbay divi ga Bay geli ge jiri ge jireni. Eminjua nahama, aməziaba azay slimi ana kali àki ka manjəhad goro akaba Yezu Krist na. Amacahi zlam ana kali akada goro ya

nèbu nècahi ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu ku eley eley do ni, ti manjəhad gatay mənja akada goro na.

¹⁸ Mis ndahan e kidin gekəli bu təbu tiji zlabay, adaba təhi ana ahər nu anaŋgoru afa gekəli va do.

¹⁹ Ay tigi ti Melefit əvua divi gana ti nèbu nakoru afa gekəli wudak. Eninjəa nahəma, enipi zlam ga ndam zlabay nday nani ya tagray ni. Nahkay anəsər nday tədəm ma masakani ciliŋ tək day ti təgray təwi əna njəda ge Melefit aw ?

²⁰ Nədəm nahəma *Məgur ge Melefit ti mam ? Ndam ya ti təbu a Məgur ge Melefit ni bu ni ti təzlapay ma masakani do : tagray təwi əna njəda ge Melefit.

²¹ Nihi ti dəmukiba ere ye ti lekəlum kawayum na. Ka ya ti anaŋgoru afa gekəli ni ti nəza malawad a ahar va ga matraḅ kəli əna naŋ a waw ? Tək day ti kawayum ti nəwayay kəli, nəru əna məbərur bəlan aw ?

5

Zlam ya ti abəki mimili ke mis ni

¹ Nihi nəcia mis təbu tədəm ahkado mis ndahan e kidin gekəli bu təbu tagudar zlam, tagray zlam məwəslani ya ti ku ndam ya təfəki ahər ke Melefit do tekeḏi təgray do ni. Təhu maslaŋa gekəli nahan əbu andəhadfəŋ kə wal ga bəŋani.

² Lekəlum zla ti kəbum kijəm zlabay, giri-giri ti amal kitəwəm sawaŋ. Maslaŋa ya ti əgray ere məwəslani nani ni ti kəgarumaba naŋ e kidin gekəli ba do ni ti kamam ?

³ Nu ti ku nu nəbi akaba kəli eslini bi nəŋgu ni, nèbu nədəgəzlkioru ahər ke kəli dal-dal. Maslaŋa

ya ti àgudar zlam ni ti nèkelkaba seriya gayan a àndava sæk akada nu nèbu akaba kuli eslini.

⁴ Nàgray seriya gani hini ti àna slimi ga Bay geli Yezu. Lekulam day cakalumvu ; eslini majalay ahàr goro amələbu akaba kuli, njəda ga Bay geli Yezu day amələbu akaba kuli.

⁵ Akacakalumva ti vumi maslaņa gani nani a ahar vu ana *Seteni ti mægri daliya hayaņ. Nahkay ti maslaņa gani aməbrəņ majalay ahàr magədavani ni, mək Melefit amahəņgay sifa gayan ni ka fat ya ti Bay geli amagrafəņa seriya kè mis a ni.

⁶ Kijum zlabay ti kamam ? Àbəlay do timey ! *Miwisiņ gəzit təbəkiviya ka humbu ga makala masəfarana, ewisiņaba zlam na dek ti kəsərum do aw ?

⁷ Ahàr àdəm si kəzumaba miwisiņ gani nana e kidiņ gekuli ba kwa. Tamal kəgruma nahkay ti kigum *njəlatani akada ga humbu ga makala masəfarani ya təbəkiviyu miwisiņ ndo ni. Ay nəsəra kiguma njəlatana akada ga humbu nana edediņena, adaba *Krist àmət azuhva leli. Krist ti naņ Wur təmbak ya ti tislīji ana leli a wuməri ga *Pak bu ni.

⁸ Nihi nahəma məgrum wuməri ga Pak geli ! Ay məbrəņum zlam magudarani akaba cuday ya məgrabiyu ni dek, məbumkiviyu miwisiņ nani va ba. Mədəbum divi ge Melefit àna məbərur bəlaņ akaba àna jiri sawaņ.

⁹ A wakita nahaņ ya nəbiki ana kuli ni bu ni ti nəhi ana kuli ahkado kənjəhadumkabu akaba ndam magray mesəwehvu ka ahar bəlaņ ba.

¹⁰ Nəhi ana kuli nahkay ti nədəmki ma ti ka ndam

ga *duniya ya ti tagray mesəwehvu ni do. Nday ya ti eri gatay àki ka zlam ge mis ni, nday ya ti tigi akal ni, nday ya ti tagray pəra ni day nədəmki ma ka tay ndo. Tamal mis àwayay manjəhadani akaba tay do nahəma, si maslaŋa gani asləkaba a duniya ba.

¹¹ Ere ye ti nədəm ni ti nədəmki ti ka ndam məfəki ahàr ke Krist ni. Tamal mis àdəm ahkado naŋ mis ga Yezu mək agray mesəwehvu, bi eri gayan àki ka zlam ge mis, bi agray pəra, bi asivù ana mis, bi avi vu gayan ana zum, ahkay do ni bi egi akal nahəma, ku məzum zlam akaba naŋ ka ahar bəlan kəzumum ba.

¹² Maslaŋa ya ti agrafəŋa seriya kà ndam ya kəbumi akaba tay bi ni ti nu do. Lekələm day grumfəŋa seriya kà ndam ya kəbum akaba tay ka ahar bəlan na cilin.

¹³ Nday ya ti kəbumi akaba tay bi ni ti Melefit amagrafəŋa seriya kà tay a. Àbu məbəkiani a Wakita gayan bu : « Garumaba mis cudayana e kidin gekuli ba.* »

6

Ndam ga Yezu tàbəhadki mirdim ka bəza ga mən gatay ba

¹ Nədəm nahəma, mis tàləgava ata wur ga mənana mək akoru abəhadkibiyu mirdim afa ga ndam ya tàdəbay *Krist do ni ti àdəlay aw ? Giri-giri ti akoru àna ma gani ti afa ndam ge Melefit sawan do waw ?

² Nğay ndam ge Melefit atagrafəŋa seriya kà ndam ga *duniya na dək ti kəsərum do waw ?

---

* 5:13 Mimbiki 17.7.

Tamal akəgrumfəŋa seriya kà ndam ga duniya dek ti, kəgrum seriya ga zlam nday hini ciḅ-ciḅeni ni koksah ti kamam ?

³ Nğay *məslər ge Melefit tekeḁi leli amagrafəŋa seriya kà tay a ti kəsərum do aw ? Iy zla aw kəsəruma nahkay ti, misliki magray seriya ga zlam ga duniya do ni ti kamam ?

⁴ Nəḁəm nahkay ti aḁaba tamal ti mis tələgava ata wur ga mənəna e kiḁiŋ gatay ba ti, kəcuhwumoru àna ma gani afa ga ndam ga dala ti àḅəlay aw ? Ka ya ti ndam ga Yezu təcakalavu nahəma, ndam nday nani ti lamba gatay àbi akaba tay bi.

⁵ Nəḁəm nahəma, kəgrum nahkay ti mimili do aw ? Bay məsər zlam bəlan ti àbi e kiḁiŋ gekəli bu ga mekelikaba seriya gana ana bəza ga mənəna àbi eḁeḁiŋ aw wahay ?

⁶ Ku tamal àbi nəŋgu ni, mis abəhadki mirdim ka wur ga mənəni ti àḅəlay do. Ay lekələm ti kabəhadumki mirdim ka bəza ga mənə gekəli afa ga ndam ya təfəki ahər ke Krist do ni ti ahəmamam !

⁷ Nəḁəm nahəma, ku tamal kabəhadumki mirdim ka ndam gekəli nəŋgu ni kījəmki ke divi ge Melefit a àndava. Lekələm ti tamal maslaŋa nahaŋ àgudaria zlam ana kəli a nahəma, hojo besəmia. Tamal àzafəŋa zlam kə kəli àna akal a nahəma, hojo besəmia daya.

⁸ Ay lekələm ti kəbesəm do. Kagudarumi zlam ana mis ndahaŋ, kigəmfiŋa akal kà tay a sawaŋ ; tata nday gani bəza ga mənə gekəli keti ni !

⁹ Nğay ndam ya ti tagudar zlam ni atəhuriyu a *Məgur ge Melefit vu do ni ti kəsərum do aw ? Kəgosum ahər gekəli ba, sərum : ndam magray

hala, ndam ga përa, ndam mesuwehvu, ndam ya ti tãhãlvu ata zal ata zal ti tandãhadkabu ni,

¹⁰ ndam akal, ndam ya zlam ge mis egi eri ana tay ni, ndam ya ti tãvi vu gatay ana zum ni, ndam mbadãmbadã akaba ndam ya ti tãhãlfãña zlam kè mis a ga njãda ni, nday nani ðek ti atãhuriyu a Mægur ge Melefit vu do.

¹¹ Ahaslani mis ndahañ e kidĩñ gekuli bu day tãgrabiya nahkay. Ay nihi nahãma, Melefit geli àbara kuli àna njãda ga Məsuf gayañ a, nahkay ti kiguma njelatana, kiguma ndam jirena daya. Zlam gani nani ðek ti àgray àna slimì ga Bay geli Yezu Krist.

Kàgrum mesuwehvu ba

¹² Mis ndahañ e kidĩñ gekuli bu tãhi àna ahàr ahkado ndam ge *Krist ti tãvia divi ana tay ga magray zlam a ðek. Tãvia divi ana tay ga magray zlam a ðek eðedĩñ, ay ti zlam ðek àgri sulumani ana mis do. Nu day nãhi ana ahàr nahkay : tãvua divi ga magray zlam a ðek, ay ti nigì evidi ga zlam nday nani ti nawayay do.

¹³ Nahkay day kãdãmum Melefit àgriaya zlam mązumani ana huđ a, huđ ti ni ga mązumiyu zlam. Iy nahkay eðedĩñ, ay ti Melefit emijiñ huđ ata zlam mązumani ni cecãeni. Vu geli ti Melefit àgria ana leli a ti mãgray mesuwehvu àna nañ do. Àgria ana leli a ti awayay ti mãgri tãwi ana Bay geli àna nañ sawañ. Bay geli ti ni afi ahàr ana vu geli.

¹⁴ Bay geli àmãta ti Melefit àhãngaraba nañ e kisim ba, àvia sifa mawena : leli day amara mahãngaraba leli a amãvi sifa maweni ana leli àna njãda gayañ.

¹⁵ Nğay leli ðek ka ahar bəlan mığia vu ge Krist a, nahkay lekələm day palahar ga vu gayan ti kəsərum do aw ? Nahkay ti nazay palahar ga vu ge Krist ti egi vu bəlan akaba vu ga wal hala ti ahəmamam ? Àgravu do simiteni !

¹⁶ Mis tamal ti tandəhadkabu ata wal hala ti, vu gatay cəeni egi vu ge mis bilin ti kəsərum do aw ? Adaba Melefit adəm a Wakita gayan bu : « Nday cəeni ti vu gatay emigi bəlan.* »

¹⁷ Ay ti maslaņa ya ti tanjəhadkabu ata Bay geli ni ti əgia Məsuf ga Yezu aniviyu, majalay ahər gatay ðek bəlanani.

¹⁸ Cuhwumfəņa kà ndam mesəwehva. Zlam magudarani ndahan ya ti mis tagray ni ðek ti tıjifiņ kà vu gatay do. Ay maslaņa ya agray mesəwehvu ni ti agudar ahər gayan gayanani.

¹⁹ Vu gekəli ni ti əgia ahay njəlatani ge Melefit a, *Məsuf Njəlatani anjəhadviyu ti kəsərum do aw ? Məsuf Njəlatani nani ti Melefit àvi ana kəli, naņ àvu a məbəruv gekəli bu. Vu gekəli ti ge Melefit, do ni ti gekəli gekəleni do.

²⁰ Melefit àpəla zlam gəðakana ga mambay kəli àna naņ a. Nahkay ere ye ti kəgrum àna vu gekəli ni ðek ti zləbum Melefit àna naņ.

7

Məhəlvani ata zal ata wal

¹ Nihi nahəma nəņgəkia àki ka ma ya kəbumukibiyu a wakita gekəli bu na. Ka nu ti zal àday wal do simiteni ti àbəlay.

---

* **6:16** Mənjəkiani 2.24.

² Ay ku tamal nahkay nən̄gu ni, bi maslaŋa am-agray mesəwəhv̄u ti hojo zal mād̄ay wal gayan̄, wal day mād̄ay zal gayan̄.

³ Nahkay ah̄ar àd̄əm zal àmbati aləŋ ana wal gani ba, wal day àmbati aləŋ ana zal gani ba.

⁴ Ad̄aba mam, wal ti vu gayan̄ ti gayan̄ gayan̄ani do : ga zal gani sawan̄. Zal day nahkay ; vu gayan̄ ti gayan̄ gayan̄ani do : ga wal gani sawan̄.

⁵ Nahəma, wal èkeli vu gayan̄ ana zal gayan̄ ba, zal day èkeli vu gayan̄ ana wal gayan̄ ba. Si bi t̄iciva e kid̄iŋ gatay ba, təpəsaba ga sarta bal ga mahəŋgalay Melefit a. Ay zla nahəma kəpəsumaba kay ba, do ni ti *Seteni aməŋgət divi ga magosay k̄uli, ad̄aba bi ekisləmki məpəsumabana ga sarta kay koksah ti ni.

⁶ N̄gay grum nahkay ti n̄hi ana k̄uli ga njəda do. N̄d̄əm tamal kəgrum nahkay ti àb̄elay sawan̄.

⁷ Ka nu ti nawayay ti mis d̄ek tanjəhad̄ akada goro ni, t̄aday wál ba. Ay ti Melefit àvia njəda ana mis a gərgəri. Maslaŋa nahan̄ Melefit avi njəda ga maday wal ahkay do ni ga maday zal, ana maslaŋa nahan̄ ti ni avi njəda ga manjəhad̄ani nan̄ bəlan̄.

⁸ Nihi nahəma n̄hi ma ana wál madakway akaba ndam ya wál t̄əfəŋ kà tay bi ni. N̄hi ana tay nahəma, tamal tanjəhad̄ ka ah̄ar gatay akada goro ni ti àb̄elay.

⁹ Ay ti maslaŋa ya ti èsliki mebeseni do ni ti mād̄ay wal, wal ti ni mād̄ay zal. Hojo kəhəlumvu zlam gek̄uli, ere gani arəh ga wal ahkay do ni ga zal amakad̄ k̄uli ti ni.

¹⁰ Nihi ti n̄hi ma ana ndam ya t̄əhəlva ni. Ma hini ya n̄d̄əm ni ti ma goro do, ma ga Bay geli.

Àdám ahkado : Wal tèdevu ata zal gayan̄ ba.

¹¹ Ay tamal ti tèdeva nən̄gu ni, m̄anjəhad̄a nahkay, àday zal ba. Tamal èbesey manjəhad̄ani koksah nahəma, t̄an̄galabu ata zal gayan̄. Zal day àgaray wal gayan̄ ba.

¹² Nihi ti nəhi ma ana lekulum ndahan̄ ni. Nədəm ma hini ti nu, do ni ti Bay geli Yezu do. Nədəm nahəma : Tamal maslaŋa àfəkia ah̄ar ka Yezu a, wal gayan̄ ni àfəki ah̄ar ka Yezu ndo mək wal ni awayay manjəhad̄ani ata nan̄ ti, àgaray nan̄ ba.

¹³ Wal day nahkay, tamal àfəkia ah̄ar ka Yezu a, zal gayan̄ ni àfəki ah̄ar ka Yezu ndo mək zal ni awayay manjəhad̄ani ata nan̄ ti, àsləka ba.

¹⁴ Nədəm nahkay ti adaba zal ya àfəki ah̄ar ka Yezu ndo ni ti nan̄ mis ge Melefit azuhva wal gayan̄ ya àfəkia ah̄ar ka Yezu a ni. Nahkay day wal ya àfəki ah̄ar ka Yezu ndo ni ti nan̄ mis ge Melefit azuhva zal gayan̄ ya àfəkia ah̄ar ka Yezu a ni. Ègia nahkay ti bəza gatay ni Melefit adaba tay a, t̄igia ndam gayan̄ a. Tamal nahkay do ni ti bəza gatay ni t̄igi ndam ge Melefit ndo.

¹⁵ Ay tamal maslaŋa ya ti àfəki ah̄ar ka Yezu ndo ni awayay medeveni ata wal gayan̄ ahkay do ni ata zal gayan̄ nahəma, tèdevu. Nan̄ ya ti àfəkia ah̄ar ka Yezu a t̄əmbrəŋ nan̄ ni ti ku zal, ku wal nən̄gu ni t̄əfəki ŋgasa ga manjəhad̄kabani akaba maslaŋa nahan̄ ni do. Adaba Melefit àzalay k̄ali ti, awayay k̄anjəhad̄um àna sulumani.

¹⁶ Nədəm nahəma, nak wal ya ti k̄əfəkia ah̄ar ka Yezu a ni ti bi Melefit amahəŋgay zal gayak azuhva nak ti k̄əsəra waw ? Nak zal ya ti k̄əfəkia ah̄ar ka Yezu a ni ti bi Melefit amahəŋgay wal gayak

azuhva nak ti kèsəra waw ?

Ku way way do mājəhad akada gayan ya Melefit àzalay nan ni

¹⁷ Giri-giri nahəma, ahàr àdəm ku way way do manjəhad gayan mājə akada ga Bay geli Yezu ya àvi ka sarta ya Melefit àzalay nan ni. Ere ya nəhi ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsə gərgərani bu ni ti nahkay.

¹⁸ Tamal bi maslaŋa Melefit àzalay nan kədi gayan *mekeleni ti mājəhad nahkay, àhəngarkiyu ba. Tamal bi maslaŋa Melefit àzalay nan kədi gayan mekeleni do ni ti mājəhad nahkay, èkeley ba.

¹⁹ Mekeley kədi ahkay do ni mekeley kədi do ni ti àzaya araŋa do. Zlam məbəlani ti magray ere ye ti Melefit àdəm ndam gayan tğray ni cilin.

²⁰ Ahàr àdəm nahəma, ku way way do mājəhad akada gayan ya Melefit àzalay nan ni.

²¹ Tamal bi nak evidi ka sarta ya Melefit àzalay kur ni ti àhəluk ahàr ba. Ay ti bi kəngəta divi ga mambay ahàr gayak a ti mbay.

²² Nədəm nahkay ti adaba maslaŋa ya ti nan evidi mək Bay geli àzala nan a nahəma, nan akada evidi va do, adaba ègia mis ga Bay geli a. Nahkay day, maslaŋa ya ti nan evidi do mək *Krist àzala nan a nahəma, ègia evidi ge Krist a.

²³ Lekələm dek Melefit àmba kəli àna zlam gədakana. Nahkay ti kədəbum mis akada lekələm evidi gatay va ba.

²⁴ Bəza ga mmawa goro ni, nəhi ana kəli nahəma, ahàr àdəm ku way way do mājəhad kè eri ge Melefit akada gayan ya ti Melefit àzalay nan ni. Tānjəhad nday ata Melefit ti nahkay.

Wəwal ya təsər zawal day-day do ni

²⁵ Nihi ti nəzlapaki ka ma ga wəwal ya təsər zawal do ni. Ma ya anədəm ni ti Bay geli àhu ndo, nani majalay ahàr goro goroani. Ay nu ti, Bay geli àgrua sulum gayaŋ a, nahkay mis tisliki mægəskabu ma goro ya nədəm ni.

²⁶ Ka majalay ahàr goro nahəma, hojo ku way way do mănjàhad akada gayaŋ ya anjàhad ni. Nədəm nahkay ti azuhva daliya ge mis ya təcakay ka sarta hini ni.

²⁷ Tamal nak kəbu àna wal gayak nahəma, kідəmvu ba. Tamal nak wal gayak àbi ti ni, kàday wal ba.

²⁸ Ay tamal kaday wal nahəma, zlam magudarani do. Nahkay day tamal wal ya àsər zal day-day do ni akoru ka zal day, zlam magudarani do. Ay ti sərunki lala, wəwal akaba zawal gatay atəcakay daliya dal-dal a duniya bu. Nəhi ana kəli kədum wál ba akaba kədəgum ka zawal ba ti, adaba nawayay ti kəcakum daliya nani ba.

²⁹ Bəza ga mmawa goro ni, ere ye ti nədəm ni ti nədəm adaba sarta àbiyu kay va bi. Kwa nihi, maslaŋa ya ti wal gayaŋ àbu ni ti mājalay ahàr akada ga maslaŋa ya wal gayaŋ àbi ajalay ahàr ni.

³⁰ Maslaŋa ya ti etəwi ni ti mănjàhad akada naŋ àbi etəwi bi. Maslaŋa ya ti amərvu ni ti mănjàhad akada naŋ àbi amərvu bi. Maslaŋa ya ti asəkum zlam ni ti mănjàhad akada naŋ àbi asəkum zlam bi.

³¹ Maslaŋa ya ti agray təwi àna zlam ga duniya ni day mănjàhad akada naŋ àbi àgray təwi àna zlam ga duniya bi. Nədəm nahkay ti adaba manjàhad ga duniya hini ara andav wudak.

³² Nawayay ti araṅa àhəli ahàr ana kəli ba simiteni. Maslaṅa ya ti wal gayan àbi ni ti ajalaki ahàr ke təwi ga Bay geli Yezu ciliṅ. Awayay agray zlam ya ti àbəlafəṅ kà Bay geli Yezu ni.

³³ Ay maslaṅa ya ti wal gayan àbu ni ti ajalaki ahàr ka zlam ga duniya. Awayay agray zlam ya ti àbəlafəṅ kà wal gayan ni.

³⁴ Majalay ahàr gayan cɥ cɥ, adaba awayay ti ere ye ti agray ni m̂abəlafəṅ kà wal gayan awayay ti m̂abəlafəṅ kà Bay geli daya. Nahkay day, wəwal ya ti t̂əbi ka zawal bi ni akaba bəza dahalay ni t̂əjalaki ahàr ke təwi ga Bay geli ciliṅ. Tawayay ti vu gatay akaba majalay ahàr gatay dek m̂anja ga Bay geli. Ay wəwal ya ti t̂əbu ka zawal ni ti t̂əjalaki ahàr ka zlam ga duniya. Tawayay tagray zlam ya ti àbəlafəṅ kà zawal gatay ni.

³⁵ Ma goro hini ya n̂əhi ana kəli ni ti ga məjənaki kəli, do ni ti ga macafəṅa kəli ga magray ere ye ti lekulum kawayum na do. Ay ti nawayay ti kəgrum zlam àna divi gani, nawayay ti kədəbum Bay geli àna huɖbələn, ti kàjalum ahàr cɥ cɥ ba.

³⁶ Nihi nahəma, bi wur dagwa nahan naṅ àbu àna m̂əva gayan, nday t̂əbu nahkay, t̂əhəlvu faṅ ndo. Mək wur dagwa ni adəm : « Tamal n̂əzay naṅ ndo ni ti àbəlāy do, adaba məbərūv goro àdəvia a naṅ va, nahkay nawayay ti məhəlvu. » Tamal naṅ àbu adəgəzl nahkay ti m̂əgray akada ga məbərūv gayan awayay ni, m̂əzay naṅ : nani ti zlam magudarani do. *

---

* **7:36** Mis ndahan t̂ədəm Pol àdəmki pakama hini ti ka wur dagwa nday ata m̂əva gayan do ; t̂ədəm Pol àdəmki ti ka bəṅ ga wur nday ata wur gayan dahalayani, bəṅ ga wur ni awayay adi zal.

³⁷ Ay bi wur dagwa ni àwayay mazay məva gayan ni do, àsəra a məbəruv gayan ba, maslaña nahan àcafəña nan a ndo, esliki manjəhadani nahkay ka ahər gayan tata nahəma, tamal əzay nan ndo ni ti àgra zlam məbəlana.

³⁸ Ma gani ti nahkay hi : Maslaña ya ti àza məva gayan na ti àgra zlam sulumana. Ay maslaña ya ti əzay məva gayan ni ndo ni ti àgra zlam sulumana àtama ga maslaña ya ti əzay na.

³⁹ Ay wal ya ti zal gayan nan əbu àna sifa mba ni ti àday zal nahan ba simiteni. Ay tamal zal gayan ni àməta nahəma, esliki maday zal nahan ya ahər gayan awayay ni tata. Ay zla ti aday ti zal ya ti nan əbu afəki ahər ka Bay geli ni.

⁴⁰ A majalay ahər goro bu ni ti tamal ànjəhada zlam gayan a nahəma, azum gəda àtama ga wal ya àday zal nahan na. Nədəm nahkay ti nu day *Məsuf ge Melefit nan əbu akaba nu.

8

Aslu ga pəra

¹ Nihi ti nəzlapaki ka ma ga aslu ga pəra. Ma gekəli ya kədəmum leli dek məsəra zlam a ni ti ma gekəli ni jiri ededīn. Ay məsər zlam ti avi zlabay ana mis ; ere ye ti azoru mis kama ni ti mawayavani.

² Tamal mis àdəm nan àsəra zlam a ti, àsər zlam lala fan ndo.

³ Ay tamal mis awayay Melefit nahəma, Melefit àsəra nan gayan a àndava.

⁴ Kəhumu ndam ya təfəki ahər ka Yezu ni ti təvia divi ana tay a ga məzum aslu ga pəra aw ? Ma

gekali ya kədəmum ni ti jiri : pəra ti zlam masakani ededīn. Nahañ ni kədəmum ahkado Melefit ti bəlañ, nahañ àbi : nani day jiri ededīn.

⁵ Zlam təbu kay a hud melefīt bu akaba ka hađ, mis tīpia ti tədəm zlam nday nani melefīt. Nahkay ti melefīt akaba bəbay təbu kay.

⁶ Ku tamal nahkay nəngu ni, geli ti Melefit nañ bəlañ, nañ Bəñ ga Yezu. Nañ ti àgraya zlam a đek. Leli day nañ àgraya leli a ti mīgi ndam gayañ. Nahkay Bay geli ti nañ bəlañ, nañ Yezu Krist. Zlam ge Melefit ya àgraya ni đek ti, àna nañ. Leli day məbum àna sifa ti azuhva nañ.

⁷ Ay ku tamal leli ndahañ ni məsəra zlam nday nana nəngu ni, mis ndahañ təbu e kidīn geli bu təsər do. Nday nani ti ahaslani tàgrabiya pəra, anğwaz gani àsləkiaba ana tay ndo kekileña. Nahkay tamal təcaka aslu ga pəra ti tədəm tàgudara, adaba nday gani təsərkaba divi ge Melefit a lala fañ ndo.

⁸ Ere ye ti azoru leli afa ge Melefit ni ti zlam məzumani do. Tamal məzum ti àjənaki leli ga moroni kama do. Tamal məzum do day àgulu leli do.

⁹ Kəsəruma kisləmki məzum zlam đek. Ay ti bumvu slimi lala, do ni ti maslaña ya ti àsərkaba divi ge Melefit a lala fañ ndo ni emijikia ke divi a azuhva zlam gekali ya kəzumum na.

¹⁰ Adaba tamal ti maslaña nani èpia kur a, nak ya ti kəsəra zlam a ni, nak kəbu kəzum zlam a ahay ga pəra bu nahəma, nañ ya ti àsərkaba divi ge Melefit a lala fañ ndo ni nañ day ara azay njəda gayañ ga məzumani.

¹¹ Nahkay ti mäsər zlam gayak ni ejiŋ maslaŋa ya ti àsərkaba divi ge Melefit a lala faŋ ndo ni. Maslaŋa nani ti wur ga mən geli, Krist àmət ti ga mahəŋgay naŋ.

¹² Tamal kəgrum nahkay ti kagudarumi zlam ana bəza ga mən geli, kəvumi majalay ahàr ana tay adaba təsərkaba divi ge Melefit a lala faŋ ndo. Kagudarumi zlam ana tay ti, kagudarumi zlam ana *Krist.

¹³ Nahkay ere ye ti nədəm ni ti nihi : tamal zlam məzumani goro ni ejiŋkia wur ga mən goro ke divi a nahəma, anahəpəd aslu dəy-dəy va do. Adaba mam, nawayay ti wur ga mən goro èjikia ke divi a ba.

9

Pol adəfiki manjəhad gayan ana mis

¹ Nu ti nəsəra nisliki magray ere ye ti nawayay ni dek. Ngay nìpia Bay geli Yezu àna eri goro a, nu zal asak gayan daya ti kəsərum do aw ? Lekələm kəfumki ahàr ka Bay geli ti azuhva təwi goro ya nəgri ni do aw ?

² Ku tamal mis ndahan təsər nu zal asak ga Yezu do nəŋgu ni, lekələm ti kəsəruma nu zal asak gayan. Kəfumkia ahàr ka Bay geli Yezu azuhva təwi goro ya nəgray e kidiŋ gekəli bu na ti, nani adafaki nu zal asak gayan.

³ Ka ya ti mis təbu tahəŋgalafua ma ni ti nahəŋgarfəŋ, nədəm nahkay nihi :

⁴ Leli ndam *asak ga Yezu ti misliki məzum zlam akaba misi zlam azuhva təwi geli ya magray ni do aw ?

⁵ Misliki moroni afa gekuli àna wal ya àfəki ahàr ke Yezu ni do waw ? Ndam asak ndahaŋ ni akaba bəza ga mən ga Bay geli Yezu ni akaba Piyer təbi tagray nahkay bi aw ?

⁶ Ahàr àdəm magray təwi ga məzumi zlam ana hud geli ti leli ata Barnabas cecə cə a cilin aw ?

⁷ Ndam slewja tagray təwi ga slewja gatay ti, təpəl tay do aw ? Maslaŋa ya ti àjava zlam a ni ti azum bəza gani do aw ? Tək day ti maslaŋa ya ti ajəgay zlam ga gənaw ni ti aducaya duwa gana esi do aw ?

⁸ Ma ya nədəm ni ti, nani majalay ahàr geli mis cilin do, e *Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni bu day nahkay.

⁹ Àbu məbəkiani e Divi gani nani bu nahkay hi : « Ka ya ti kəzləbum hay àna sla nahəma, kəwəlunikabu pakama ga macafəŋa naŋ kà məzum zlam a ba.* » Melefit àdəm nahkay ti, kəhumi ana ahàr àdəmki ma ti ka slasla cilin aw ?

¹⁰ Melefit àdəm nahkay ti, àdəmki ti ke leli ndam məgri təwi ni do aw ? Iy, àdəmki ti ke leli efedin. Leli ti magray təwi akada ga ndam ya ti təwəs vədan ahkay do ni akada ndam ya ti təzləb hay ni. Nday nani tagray təwi ti təsəra atəŋgət zlam.

¹¹ Leli ti akada ndam mizligi hay : hay gani nani ti pakama ge Melefit ya məhi ana kuli ni. Nihi ti lekələm kəbum àna zlam sulumani ge Melefit ya leli məgri ana kuli ni, ay leli mənəgətəŋa zlam sulumana kə kuli a ti kəwayum do waw ? Mənəgət zlam sulumani nani ti mabaz hay ya ti mizligi ni

---

* **9:9** Mənjay Mimbiki 25.4. Ka sarta gani nani ti təzləb zlam ti àna aday do : slasla təcəlki.

do waw ?

¹² Mis ndahaŋ ni tekeđi təŋgətfəŋa zlam kè kəli a, sakomba leli aw !

Ay ku tamal misliki məŋgətfəŋa zlam kè kəli a tata nəŋgu ni, mihindifiŋa kè kəli a ndo. Miβesey zlam ni dek, adaba mawayay ti macafəŋa mis ga məgəskabu *Ma Məweni Sulumani ge Krist na ba.

¹³ A *ahay gəđakani ge Melefit bu ni ti ŋgay ndam məgri təwi ana Melefit ni təŋgət mahar gatay, ndam meviyeki aslu ni day təŋgət mahar gatay ti kəsərum do aw ?

¹⁴ Nahkay day, Bay geli adəm ndam ya ti təhi Ma Məweni Sulumani ana mis ni təŋgət zlam məzumani ana Ma Məweni Sulumani ya təhi ana mis ni.

¹⁵ Ku tamal nahkay nəŋgu ni, nu ti nəgray nahkay do : ku kəvumu zlam day nəwayafəŋa kè kəli a do. Ere ye ti nəbəkə ni ti, ge mihindifiŋa zlam kè kəli ana naŋ a do. Tamal ngray nahkay ti hojo nəməta ! Nəŋgətfəŋa zlam kè kəli a do ni ti avu məmərani. Maslaŋa əbi esliki macafəŋa nu kə məmərani gani nana bi.

¹⁶ Nu nəbu nəhi Ma Məweni Sulumani ana mis kəlavad. Ay təwi gani nani avu miji zlabay do, adaba mam, Melefit əfəku njəda ga magrani. Tamal nəhi Ma Məweni Sulumani ana mis do nahəma, Melefit mātərab nu !

¹⁷ Tamal təwi gani nani ngray ka mawayay goro ti si akal təpəlləŋ nu. Ay əgia nəgray ka mawayay goro do, ngray ti adaba Melefit əfuva a ahar va palam.

¹⁸ Tamal ti əgia nahkay ti nəŋgətləŋ mam ? Ere ye ti nəŋgətləŋ ni ti nihi : nəhi Ma Məweni Sulumani ana kəli ga sulum. Ku tamal ahər adəm lekələm

kêvumuləŋ zlam nəŋgu ni, nîhindilin zlam kè kəli ndo.

¹⁹ Nu evidi ga maslaŋa do, nu nəgur ahàr goro. Ay ti nàza ahàr goro a, nìgia evidi ge mis a dek, ti nàhəlibiyu mis ana Krist a kay dal-dal, ti táfəki ahàr lala.

²⁰ Ka ya ti nu nəbu e kidin ga ndam *Zude bu nahəma, nanjəhad akada nu zal Zude, adaba nawayay ti nàhəlibiyu tay ana Krist ti táfəki ahàr lala. Ka ya ti nu e kidin ga ndam ya tadəbay Divi ge Melefit ya Məwiz àbəki ni bu nahəma, nanjəhad akada ga maslaŋa ya adəbay Divi ge Melefit gani nani ni, ay Məwiz àna Divi gani nani àfəku ŋgasa va do. Nagray nahkay ti nàhəlibiyu tay ana Krist, ti táfəki ahàr lala.

²¹ Ka ya ti nu e kidin ga ndam ya təsər Divi ge Melefit do ni bu ni ti nanjəhad akada ga maslaŋa ya ti àsər Divi ge Melefit do ni, ti nàhəlibiyu tay ana Krist, táfəki ahàr lala. Ay ti nu maslaŋa ya ti àsər ma ge Melefit do ni do, adaba nəsəra nəgəskabá ma ge Krist a.

²² Ka ya ti nu e kidin ga ndam ya ti təsərkaba divi ge Melefit a lala faŋ ndo ni ti nanjəhad akada ga maslaŋa ya ti àsərkaba divi ge Melefit a lala faŋ ndo ni, ti nàhəlibiyu tay ana Krist, ti táfəki ahàr lala. Nahkay ka ya ti nu e kidin ge mis weley weley bu do ni dek ti nazay manjəhad ga ndam nani, adaba nawayay ti ku àbi àbi nəŋgu ni nàhəlibiyu mis ndahaŋ ana Krist ti mähəŋgay tay.

²³ Ere gani nani ya nagray ni dek ti, ti Ma Məweni Sulumani môru kama kama, ti Melefit mēgru sulum gayan akada ya agri ana ndam gayan ndahaŋ ni.

²⁴ Kəsəruma, ka ya ti mis tacuhwakaboru ti tāsər way eminjiyu enji way nahəma, tacuhwakaboru ti nday dek ka ahar bəlaŋ. Ay ti mis bilin gatay enjiyu enji : àra ènjiyu ti təvi zlam ka duwa gani. Nahkay ti lekələm day si kəzum njeđa gekəli akada ga ndam ya ti tacuhwakaboru ni, ti kəngətum zlam bilegeni.

²⁵ Ndam ga hwa dek təcəhavu àna hwa ga njeđa, ti vu gatay māsərvu àna naŋ. Ere ye ti tagray ni dek, tawayay ti təngət zlam ka duwa gani ; zlam gani ti àpəsfəŋ kà tay do, agədavu. Ay leli ti zlam ya ti Melefit avi ana leli azuhva təwi geli ni ti àgədavu do, amələbu ga kaŋgay-kaŋgayani.

²⁶ Nahkay zla nahəma, nu day nəbu nagraj təwi lala akada ga maslaŋa ya ti acuhworu ndələba ni, ahkay do ni akada ga maslaŋa ya ti asi mədukduk ana mis, ahar gayəŋ àdoru a hađ do ni.

²⁷ Nəgri daliya ana vu goro, nəgri ere ye ti nu nawayay ni, do ni ti bi nu ya ti nəhi ma ge Melefit ana mis ndahaŋ ni anəngət zlam azuhva nani akada gatay ni do.

10

Kəhəŋgrumioru ahər a hađ ana pəra ba

¹ Bəza ga mmawa goro ni, zlam ya ti àgrakivu ka ata bəŋ geli ka sarta ge Məwiz ni ti àgəjazlki ahər ke kəli ba. Ka sarta gani nani ti Melefit àfəkiaya maklaəasl ka tay a dek ga majəgay tay àna naŋ a. Nday dek tətuwadəba Dəluy Ndizeni na daya.

² Gatay ya ti maklaəasl àhərkiaya ka tay a akaba ya tətuwadəba dəluy ni ba ni ti, kala Melefit àbara tay a dek. Melefit àgray nahkay ti, àwayay ti nday dek tigi akaba Məwiz akada mis bəlaŋ.

³ Nday dek tázuma zlam məzumani ya Melefit àvi ana tay na.

⁴ Nday dek tisia yam ya Melefit àvi ana tay na. Yam gani nani ti àngəzaya a pəlad ba. Pəlad gani nani ti Melefit àvi ana tay, nani ti *Krist, asawadoru akaba tay.

⁵ Ku àgrava nahkay nəngu ni, mis ahar gəfakani e kidin gatay bu təgri zlam sulumani ana Melefit ndo. Nahkay təmət, huf gili dek kisim gatay.

⁶ Zlam gani nday nani təgrakivu ka tay ti adaba tawayay magudar zlam a. Awayay adəfiki zlam ana leli, ti magudar zlam akada gatay ya tawayay magudarani ni ba.

⁷ Mis ndahan e kidin gatay bu tənəkia ka məhəngrioru ahər a had ana pəra. Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Mis tənəhadə, tázuma zlam a akaba tisia zlam a, mək ticikaba ga məhəbiani ana pəra.* » Lekulum zla nahəma kəngumkivu ka məhəngrioru ahər a had ana pəra akada gatay ni ba.

⁸ Mis ndahan e kidin gatay bu təgra hala, nahkay Melefit abazl tay dəbu kru kru cə mahar mahkər ka fat bəlan. Lekulum zla nahəma kəgrum hala akada gatay ni ba.

⁹ Mis ndahan e kidin gatay bu təhəlfəna eyə kə Melefit a. Nahkay Melefit əslərkibiyu zlam a had kay ka tay, abazla tay a. Lekulum zla nahəma, kəhəlumfəna eyə kə Krist akada gatay ya təhəlfəna kə Melefit a ni ba.

¹⁰ Mis ndahan e kidin gatay bu təzərdia ma ana Melefit a. Nahkay əslərkibiyu məslər gayan ka tay,

---

* **10:7** Mahərana 32.6.

àbazla tay a. Lekuləm zla nahəma kəzərdum ma akada gatay ni ba.

11 Melefit àgri zlam nday nani ana tay nahkay ti, awayay ti adəfiki zlam ana mis. Nahkay təbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu, ga məziaba azay slimi ana leli a, adaba leli məbu ka mandav ga duniya wudak.

12 Nahkay zla ti maslaŋa ya ti àhi ana ahàr naŋ àbu àna njəda ni ti məbavu slimi. Tamal àbavu slimi do ni ti ara ejikia ke divi a.

13 Zlam ya ti ejikia kəli ke divi a ni ti ejikia mis a dek. Ay Melefit ti ara ajənaki kəli akada gayan ya adəm ni : zlam ya ti akal etijikia kəli a atətam njəda gekəli ni ti Melefit amacafəŋa zlam nday nani ge mijikia kəli ke divi a. Ka ya ti zlam nday nani tawayay tijikia kəli a nahəma, Melefit aməvi njəda ana kəli ge miəseni, ti katamumaba.

14 Ndam goro ni, nawayay kəli. Tamal kicəma pakama goro ya nəhi ana kəli na ti, kəhədakumfəŋiyu kə pəra ba.

15 Lekuləm ya nəhi pakama hini ana kəli ni ti kəsəruma zlam a. Jalumki ahàr lala, pakama gani jiri do aw ?

16 Ka sarta ya ti məzumumkabu dəf ge Melefit nahəma, mazay hijiyem akaba zum ni, məgri səsi ana Melefit mək leli dek misi. Leli dek misi zum ni ka ahar bəlan ti, adafaki ti leli mīgia akada mis bəlan akaba Krist a adaba mimiz gayan àŋgəziaya ana leli a. Nahkay day mazay *dipen, mesekeba, məzumum. Magray nahkay ti, adafaki ti vu geli ègia akada vu bəlan akaba Krist a.

17 Dipen ya mesekeba, məzumum ni ti dipen bəlan. Nahkay leli dek mīgia akada vu a bəlan,

adaba dipen ya məzumum ka ahar bəlan ni ti dipen bəlan.

18 Nahkay ndam *Izireyel day ka ya ti təbu təzum aslu ga zlam ya ti tislɨni ana Melefit ni ti tigi bəlan akaba Melefit do aw ?

19 Pakama hini ya nəhi ana kəli ni ti adəmvaba ahəmamam ? Adəmvaba ti aslu ga pəra akaba pəra pərani ti təbu àna njəda ededɨn aw ?

20 Aha, təbi àna njəda bi. Ay ka ya ti ndam ga pəra tagray pəra gatay, tislɨn zlam ni ti, tislɨni ana Melefit do, ana seteni sawan. Nahkay zla nahəma, nawayay ti kigəm bəlan akaba seteni ba.

21 Kisəm zum ga Bay geli mək kisəmkivu ge seteni keti ni ti àgravu do. Nahkay day kəzumum zlam ga Bay geli mək kəzumumkivu ge seteni keti ni ti àgravu do.

22 Magray nahkay ti, mawayay ti Bay geli məzumki bəruv ke leli aw ? Lekələm kəhumi ana ahər njəda geli àtam gayan aw ?

Grum zlam ya ti ajənaki mis ndahan ni

23 Kədəmum ahkado zlam ni dek kisləmki magrani. Iy, zlam ni dek kisləmki magrani ededɨn, ay ti zlam dek ti ndahan təjənaki mis do. Zlam ni dek kisləmki magrani ededɨn, ay ti zlam dek ti ndahan təzoru mis kama e divi ga Yezu bu do.

24 Ku way way do adəbay zlam ga məjənaki ahər gayan ciliɨn ba, mādəbay zlam ga məjənaki mis ndahan kwa sawan.

25 Nahkay zlam ya ti təsəkumoru a gosku bu ni dek kisləmki məzumumani. Araɨa ahəli ahər ana kəli ba : kəhindəm day ba.

²⁶ Adaba mam, duniya akaba zlam gani dek ti ga Bay geli. †

²⁷ Tamal maslaŋa ya ti àfəki ahàr ka Yezu do ni àzala kɛli a ga məzum zlam akaba naŋ a mək kədəguma nahəma, zulum ere ya avi ana kɛli ni dek. Araŋa àhəli ahàr ana kɛli ba : kihindum day ba.

²⁸ Ay tamal bi maslaŋa nahaŋ ahi ana kɛli ahkado : « Hini aslu ga pəra » nahəma, kəzumum ba. Kəzumum do ni ti azuhva maslaŋa nani ya àhi ana kɛli ni, ti ahàr àhəli ba.

²⁹ Nədəm nahkay ti, nədəmki ti ka majalay ahàr ga maslaŋa ya ti awayay azum ni do ; nədəmki ti ka majalay ahàr ga maslaŋa ya ti àhi ma gani ni.

Tamal àhua ma gana mək nədəm nəgur ahàr goro, nəzum zlam ni kekileŋa nahəma, maslaŋa gani nani ya àhu ma ni ara adəm nu nəgudara zlam a. Ay tamal àdəmkua nahkay ti àbəlay do.

³⁰ Tamal nəgri səsɛ ana Melefit ga zlam ya nəzum ni mək maslaŋa nahaŋ adəmku ma, adəm ahkado nəgudara zlam a nahəma, àbəlay do, adaba nəgria səsɛ ana Melefit a àndava.

³¹ Nahkay tamal bi kəzumum zlam, bi kisəm zlam ahkay do ni bi kəgrum zlam weley weley do dek nahəma, grum ti mis tázləbay Melefit àna naŋ.

³² Kəgrum zlam ya ti ejiŋkia mis ke divi a ni ba, ku ndam *Zude, ku nday ya ndam Zude do ni, ku ndam ge Melefit ya *təcakalavu ku eley eley do dek ni, kəgrum zlam ya ti ejiŋkia tay ke divi a ni ba.

³³ Nu nəbu nagray ti nahkay : zlam ya nagray ni dek, nawayay ti mǎbəlafəŋ kè mis ndahaŋ ni dek. Nəjalaki ahàr ke ere ya ajənaki nu ni do ;

† 10:26 Məŋjay Limis 24.1.

nəjalaki ahàr ti ke ere ye ti ajənaki mis ndahaŋ ni dek sawaŋ. Nagray nahkay ti, nawayay ti Melefit m̂ahəŋgay tay.

11

¹ Nahkay grum zlam dek akada goro ya nagray ni ; nu day nəbu nagray zlam dek akada ge *Krist ya agray ni.

Məfakabu zlam ka ahàr

² Nəgri səsı ana kuli adaba kəbum kajalumku ahàr a zlam bu dek, kəgəsumkabá pakama ya təhu mək nəcahi ana kuli na.

³ Ay ti ere ye ti nawayay ti kícəm lala ni ti nihi : agur zawal dek ti *Krist ; agur wal ti zal ; agur Krist ti Melefit.

⁴ Tamal ti zal ahəŋgalay Melefit ahkay do ni ahəŋgri pakama ge Melefit ana mis, naŋ àbu àna azana ka ahàr nahəma, anjak Bay ya agur naŋ ni.

⁵ Ay tamal ti wal ahəŋgalay Melefit ahkay do ni ahəŋgri pakama ge Melefit ana mis, naŋ àbi àna azana ka ahàr bi nahəma, anjak bay ya agur naŋ ni. Egi zlam ge mimili, akada ga wal ya àwəskaba ahàr a ndəluó ni.

⁶ Nahkay tamal wal àwayay məfakabu azana ka ahàr do nahəma, hojo məwəskaba, nani dek zlam bəlaŋ. Ay kəsəruma wal ya ti awəskaba ahàr a ahkay do ni ekelkia məhər a asay mimili ti ahàr àdəm məfakabu azana ka ahàr.

⁷ Zal zla nahəma, ahàr àdəm àfakabu azana ka ahàr ba, adaba Melefit àgraya naŋ ka mazavu gayaŋ ga madafaki njəda gayaŋ a. Wal ti ni Melefit àgraya naŋ ga madafaki njəda ga zal a.

⁸ Melefit àgraya zal a ti àna jamaᅅgay ge mis walana do, àgraya wal àna jamaᅅgay ge mis zalana sawaᅅ.

⁹ Melefit àgraya zal a ti azuhva wal do. Àgraya wal azuhva zal a sawaᅅ.

¹⁰ Nahkay ti ahàr àdɛm wal mɛfakabu azana ka ahàr, ga maɛafakiani maslaᅅa àbu agur naᅅ. Agray nahkay ti azuhva *mɛslɛr ge Melefit.

¹¹ Ku tamal nahkay naᅅgu ni, afa geli ndam ga Bay geli ni ti wal anjəhadıvu a ahar vu ana zal, zal day anjəhadıvu a ahar vu ana wal.

¹² Wal ti Melefit àgraya naᅅ àna jamaᅅgay ge mis zalana, zal ti ni wal ewi naᅅ. Ay mis dek ti Melefit àgraya tay a.

¹³ Jalum a ahàr gekɛli bu lala day nimi : tamal wal ahəᅅgalay Melefit mɛfakabu azana ka ahàr do ni ti àbɛlay aw ?

¹⁴ Mis dek tɛsɛra, tamal zal agalkabu ahàr ti nani zlam ge mimili do aw ?

¹⁵ Ay wal ti ni tamal agalkabu ahàr nahəma, nani zlam maɛɛlani dal-dal do waw ? Melefit àgray mɛhɛr ga wal mɛɛɛk zilip ti ga maᅅgah ahàr gayaᅅ a kɛla ga azana ya amal afakabu, aᅅgah ahàr gayaᅅ àna naᅅ ni.

¹⁶ Maslaᅅa ya ti àgɛskabu pakama hini ya nɛɛɛm ni do ni ti si mıci lala : leli magray ti nahkay, ndam ga Yezu ya *tɛcakalavu a kɛsa gɛrgɛrani bu ni dek tagray nahkay, tɛɛɛbay divi nahaᅅ do.

Məzum ɛaf ge Melefit

¹⁷ Pakama nahaᅅ àbu nəhi ana kɛli, a hud ga pakama nani bu nahəma nəgri sɛsi ana kɛli do

simiteni. Adaba ere ye ti kəgrum ni àzoru kəli kama do, ahəŋgaroru kəli kələŋ sawaŋ.

¹⁸ Ma ya nəhi ana kəli enjenjeni nahəma, nihi : Nìci, təhu ahkado ka ya ti kacakalumvu ni ti kəbum kicirəmvu. Tədəm nahkay ti nətamahay ma gatay ni ahar gəđakani jiri ededŋ.

¹⁹ Lekələm kicirəmvu nahkay ti àgəski, adaba Melefit awayay adafaki nday ya təfəki ahàr ka Yezu lala ni, ti mis dek təsər tay.

²⁰ Nahkay ka ya ti lekələm kəbum kacakalumvu kəzumum ni ti daf ga Bay geli do.

²¹ Adaba kàcakalumva nahkay ti, ku way way do azum zlam zlam gayaŋ ; mis ndahaŋ ləwir awər tay, mis ndahaŋ ti ni zum abazl tay.

²² Tamal kawayum məzumum zlam akaba misəm zlam nahəma, kəzumumbiyu a magam, kisumbiyu a magam gekəli do aw ? Nahkay ti kəmənjumləŋ kà ndam ge Melefit ni ti akađa nday zlam masakani zla do aw ? Kawayum kəbumki mimili ka ndam ya ti zlam gatay àbi ni zla do aw ? Nihi nahəma, nəhi mam ana kəli mam ? Nəgri səsì ana kəli zla tək ? Aha, nəgri səsì ana kəli do simiteni.

²³ Pakama ya nəhi ana kəli ni ti, nani ma ga Bay geli Yezu. Pakama gani nihi : A huđ ga məlavad ya tara təgəsi Bay geli Yezu ana ndam məgur ndam *Zude ni bu ni ti, Yezu àzay *dipeŋ,

²⁴ àgri səsì ana Melefit, èsekaba, àđəm : « Hini hi ti aslu ga vu goro, navay ti ga mahəŋgay kəli. Grumoru nahkay, ti kàjalumku ahàr. »

²⁵ Nahkay day ka ya ti təzuma zlam na àndava nahəma, àzay hijiyem akaba zum, àđəm : « Àna

zum ge hijiyem hini ti Melefit awəlkabu pakama gayəŋ akaba ge mis ; məwəlvani nani ti məweni. Awəlkabu ti əna mimiz ga vu goro. Grumoru nahkay. Ka ya ti ekisum akaða hini lu ni ti kəjalumku ahər ka ahar bəlaŋ. »

²⁶ Bay geli ədəm nahkay ti, awayay adafaki ti ka ya ti kəzumum dipen akaða hini akaba kisum zum akaða hini nahəma, kədəfumiki ana mis ti təsər Bay geli əməta. Akədəfumikioru ana tay duk abivoru ana maŋga gayəŋ a.

²⁷ Nahkay ti maslaŋa ya ti azum dipen ahkay do ni esi zum ge hijiyem ga Bay geli, əjalaki ahər do ni ti, əgudara zlam a, adaba əmənjələŋ ka vu ga Bay geli akaba mimiz gayəŋ ni akaða zlam masakani.

²⁸ Nahkay zla nahəma, ahər ədəm ku way way do məsərkaba majalay ahər gayəŋ a lala day kwa ti məzum, mīsi.

²⁹ Adaba maslaŋa ya ti azum, esi, əsərkaba vu ga Bay geli a do ni ti, naŋ naŋani agray ti Melefit mətəraḅ naŋ.

³⁰ Mis kay e kidin gekəli bu tēbesey do, ndahaŋ njəda əfəŋ kə tay bi, ndahaŋ ti ni təmət ti, azuhva zlam gani nani.

³¹ Tamal ti məsərkaba majalay ahər geli a lala ti, amal Melefit ətraḅ leli ndo.

³² Bay geli atraḅ leli ti, acahi zlam ana leli, adaba awayay ti ka ya ti aməwəl ndam ga *duniya əna seriya ni ti əwəl leli akaba tay ba.

³³ Nahkay bəza ga mmawa goro ni, ka ya ti kacakalumvu ga məzum dəf ge Melefit nahəma, jəgum mis dek tinjikaba day.

³⁴ Tamal maslaŋa gani ləwir awər naŋ nahəma, məzumbiya zlam a magam a day. Do ni ti, ka ya ti

kàcalumva ni ti, akəgrum ti Melefit m̄wəl k̄li àna seriya.

Ma ndahaŋ ni ti, nu eninj̄a day kwa ti anəslamalakabu tay.

12

Njəda ga magray t̄wi gərgərani ya Məsuf Njəlatani avi ana mis ni

¹ Bəza ga mmawa goro ni, nihi ti nəzlapaki ka njəda ga magray t̄wi gərgərani ya *Məsuf Njəlatani avi ana mis ni. Nawayay ti k̄cəm ma gani lala.

² Serumki ka ya ti lek̄l̄m k̄bum kəgrum p̄ra nahəma, k̄ḡma evidi ga p̄ra nday nana. P̄ra nday nani ku tamal t̄zlapay koksah nəŋgu ni, t̄bia k̄li a zlam magudarani va.

³ Nahkay zla nahəma, nəhi ana k̄li vay-vay : Maslaŋa ya ti njəda ga *Məsuf ge Melefit àniviyu ni ti ŋgay Melefit m̄etikwesla Yezu a ti àdəm do. Ay maslaŋa ya ti adəm : « Yezu Bay geli » ni ti, maslaŋa nani adəm nahkay ni ti àna njəda ga Məsuf Njəlatani eded̄iŋ.

⁴ Njəda ga magray t̄wi ya Məsuf Njəlatani avi ana mis ni ti t̄bu gərgəri kay, ay Məsuf Njəlatani gani ti bəlaŋ.

⁵ T̄wi ya ti Bay geli avi ana mis ga magrani ni ti t̄bu gərgəri kay, ay Bay geli gani ti bəlaŋ.

⁶ Divi ya Melefit avi ana mis ga magray t̄wi ni ti t̄bu gərgəri kay, ay Melefit gani ti bəlaŋ : agray ti mis dek t̄gray t̄wi gani nani dek ti naŋ.

⁷ Nahkay Melefit adafaki njəda ga Məsuf Njəlatani gayan a manjəhad ga ku way way do

geli bu dek. Agray nahkay ti ga məjənavani àna nañ e kidin geli bu.

⁸ Ana mis ndahañ nahəma, Məsuf Njəlatani avi njəda ana tay ti təsər majalay ahər sulumani ge Melefit ti təhəngri ana mis, təjənaki tay àna nañ. Ana mis ndahañ ti Məsuf gani bəlañani ni avi njəda ana tay ti təsər ere ye ti Melefit awayay ni ti təhəngri ana mis.

⁹ Ana mis ndahañ ti Məsuf gani bəlañani ni avi njəda ana tay ti təfəki ahər ke Melefit tətəm mis ndahañ. Ana mis ndahañ ti Məsuf gani bəlañani ni avi njəda ana tay ti təhəngaraba mis a arməwər ba.

¹⁰ Ana mis ndahañ ti avi njəda ana tay ti təgray zlam ya mis tipi day-day ndo ni. Ana mis ndahañ ti avi njəda ana tay ti təhəngri pakama ge Melefit ana mis. Ana mis ndahañ ti avi njəda ana tay ti təsərkaba Məsuf ge Melefit a nday ata məsuf məgədavana. Ana mis ndahañ ti avi njəda ana tay ti təzlapay ma həma gərgərani ya nday ndayani təsər do ni. Ana mis ndahañ ti ni avi njəda ana tay ti təhəngaraba ma həma gərgərani ya nday ndayani təsər do na ni.

¹¹ Təwi gani nani gərgərani ni dek ti Məsuf bəlañani gani nani agray. Avi njəda gərgərani ana ku way way do akada gayan ya awayay ni.

Leli dek miqia akada vu a bəlañ

¹² Məzum mazavu ga vu ge mis. Vu ge mis ti bəlañ, ay ti zlam gərgəri kay təfəñ. Ku zlam gərgəri kay təfəñ nəngu ni, vu ni ti bəlañ. *Krist day nañ nahkay.

¹³ Nədəm nahkay ti adaba leli dek ku ndam *Zude, ku nday ya ndam Zude do ni, ku evidi, ku

nday ya ti evidi do ni, leli dek Melefit àbara leli àna Məsuf bəlaŋana, miğia akada vu a bəlaŋ. Àvia Məsuf gayan bəlaŋani na ana leli a : Məsuf gani nani ti akada ga yam ya təcəhiaya ana mis a ti esi bira ni.

14 Nahkay zla ti zlam ya təfəŋ kà vu ge mis ni ti bəlaŋ do ; nday kay.

15 Bi asak adəm : « Nu ahar do, nahkay nu nəfəŋ kà vu bi. » Ku tamal adəma nahkay nəŋgu ni, nəŋ əfəŋ kà vu ni va bi aw ?

16 Ahkay do ni bi slimi adəm : « Nu eri do, nahkay nu nəfəŋ kà vu bi. » Ku tamal adəma nahkay nəŋgu ni, nəŋ əfəŋ kà vu ni va bi aw ?

17 Tamal mis vu gayan ni dek eri, zlam ndahan təfəŋ bi ti, eci slimi ti àna mam ? Ahkay do ni bi tamal vu gayan ni dek slimi ti, ezə zlam ti àna mam ?

18 Ay ti Melefit àgraya vu ge mis a nahkay ndo. Àgraya mis a ti, zlam təfəŋ gərgəri kay, àbafəŋ tay kà vu ni bəlaŋ àna bəlaŋ ka mawayay gayan.

19 Tamal zlam ya təfəŋ kà vu ni dek zlam bəlaŋ, nday gərgəri do nahəma, vu ni àbu mba waw ?

20 Ay ti Melefit àgraya mis a nahkay ndo. Àgraya vu na ti zlam təfəŋ gərgəri kay, vu ni bəlaŋ.

21 Bi eri ahi ana ahar : « Nəwayay kur do » ni ti, esliki məhiani tata waw ? Ahər day bi ahi ana asak : « Nəwayay kur do » ni ti, esliki məhiani tata waw ? Aha ! Tislili mədəmani do ;

22 zlam təfəŋ kà vu ya mis tədəm njəda təfəŋ kà tay bi ni, ay zlam nday nani ti tagray təwi dal-dal. Tamal təhəlfəŋə tay kà vu na ti vu ni àgray təwi do.

23 Ay zlam ndahan təfəŋ kà vu ya mədəm tislili arəŋə ndo ni, zlam nday nani ti məfi ahər ana tay

tàtama zlam ndahan na. Zlam ndahan táfəŋ kà vu ya məďəm mis tìpi ba asay mimili ni, manğah tay àna zlam sulumani.

²⁴ Zlam ndahan táfəŋ kà vu ya məďəm mis tìpi ni ; məbəki zlam sulumani ka tay do. Nahkay Melefit àgraya vu ge mis a nahəma, awayay afi ahàr ana zlam ya məďəm tìsli arana ndo ni àtama zlam ndahan na.

²⁵ Àgra nahkay ti, awayay ti vu ge mis èsevu ba, awayay ti zlam ya táfəŋ kà vu ni dek tàgray təwi ka ahar bəlan, təjənavu e kidiŋ gatay bu.

²⁶ Nahkay tamal zlam bəlan ya àfəŋ kà vu ni acakay daliya ti zlam ndahan ni dek təcakay daliya daya. Tamal tazləbay zlam bəlan ya àfəŋ kà vu ni ti zlam ndahan ni dek təmər vu daya.

²⁷ Lekələm zla ti, lekələm dek vu ge Krist. Nahkay ku way way do gekəli dek àfəŋ kə Krist akada ga zlam ya táfəŋ kà vu ge mis ni.

²⁸ Nahkay e kidiŋ ga ndam ge Krist ya *təcakalavu ni bu nahəma, Melefit àbəhad enjenjeni ti ndam *asak. Ye cə ti ndam ya təhəŋgri pakama ge Melefit ana mis ni, ya mahkər gani ndam ya ti təcəhi zlam ana mis ni. Mək àbəhad ndam ya tagray zlam ya mis tìpi đay-đay ndo ni, ndam ya ti təhəŋgaraba mis a arməwər ba ni, ndam ya ti təjənay mis ni, ndam ya ti təcəfiki divi ana mis ni akaba ndam ya ti təzlapay ma həma gərgərani ya ti nday ndayani təsər do ni.

²⁹ Melefit àbəhad mis ni dek ti ndam asak aw ? Mis ni dek ti nday ndam ya ti təhəŋgri pakama ge Melefit ana mis ni aw ? Mis ni dek ti nday ndam macəhi zlam ana mis aw ? Mis ni dek ti nday ndam ya ti tagray zlam ya ti mis tìpi đay-đay ndo ni aw ?

³⁰ Mis ni dek ti nday ndam mahəŋgaraba mis a arməwər ba waw ? Mis ni dek ti nday ndam ya ti təzlapay ma həma gərgərani ya nday ndayani təsər do ni aw ? Mis ni dek ti nday ndam mahəŋgaraba ma həma gərgərani ya nday ndayani təsər do na ni aw ? Aha, nahkay do !

³¹ Ay ti njəda ga *Məsuf Njəlatani ya avi ana mis ni ti ndahaŋ gədəkani tətam ndahaŋ. Nahkay ti hindəm nday nani kay.

Nihi nahəma, nədəfiki divi nahaŋ ana kəli. Divi nani ti sulumani dal-dal, àtam ndahaŋ ni dek.

13

Mawayavani ti àtam zlam ndahaŋ dek

¹ Ku nəzlapay ma həma gərgərani ya nəsər do ni, ku ma həma ge mis ku ma ga *məslər ge Melefit nəŋgu ni, tamal nəwayay mis do nahəma, nahənday akaða ga ara ahkay do ni akaða ga goŋgoŋu ya təsi aday ana tay, tahənday ni cilin.

² Ku nəhəŋgri ma ge Melefit ana mis, ku nəsəra zlam a dek, ku nəsəra zlam maŋgahani ge Melefit na dek, ku nəfəkia ahər ke Melefit a dal-dal àtama mis ndahaŋ a, nahkay nisliki məhiani ana həma təsləkaba a məlaŋ gatay ni ba mək təsləkaba eədəŋ a nəŋgu ni, tamal ti nəwayay mis do nahəma, nisli araŋa do.

³ Ku nidiaba zlam goro a dek ana ndam talaga, ku nəgəskabu ti mis tēviyek nu adəba nəfəkia ahər ka Yezu a nəŋgu ni, tamal nəwayay mis do nahəma, nəŋgətiki araŋa do.

⁴ Maslaŋa ya ti awayay mis ni ti anjəhad ahəmamam ? Maslaŋa gani nani ti ebesi ana

mis, agri sulum ana mis, àgraləŋ solu kè mis do, èji zlabay do, àzay ahàr gayanəŋ nanə gəđakani do.

⁵ Àgray zlam ge mimili do, àwayi zlam ana hudəŋ gayanəŋ cilinəŋ do, àzum bəruv weceweci do, àgəs zlam ya mis tagudari ni a bəruv vu do.

⁶ Maslaŋa gani nani ti zlam ge mis ya tàgudar ni àsi bi ; amərvu àna zlam jireni ge mis ya tagray ni,

⁷ ambərfəŋa zlam ya mis təgri na đek kà tay a, agəskabu pakama ge mis, awayay ti zlam ge mis ya tagray ni đek màla kigeni, àmbrəŋ mawayay mis đay-đay do.

⁸ Maslaŋa ya awayay mis nahəma, mawayay mis gayanəŋ ni àndav đay-đay do. Pakama ge Melefit ya təđəm àna njəđa ga Məsuf gayanəŋ ni ti, a vad nahanəŋ atəmbərəŋ, atəhəŋgri ana mis va do. Ma həma gərgərani ya mis təzlapay tay àna njəđa ga *Məsuf Njəlatani, təsər tay do ni ti, a vad nahanəŋ atəmbərəŋ tay, atəzlapay tay va do. Məsər zlam ge mis ya təsər àna njəđa ga Məsuf Njəlatani ni ti, a vad nahanəŋ Məsuf Njəlatani aməvi njəđa gani ana tay va do.

⁹ Zlam nday nani atagravu nahkay ti, adaba nihi ti ere ya məsər ni ti məsəraba đek faŋ ndo, àhəcikivu ana leli ; pakama ge Melefit ya məhəŋgri ana mis àna njəđa ga Məsuf gayanəŋ ni ti məđəmaba đek faŋ ndo, àhəcikivu ana leli.

¹⁰ Ay ka ya ti Melefit emendeveřiŋa təwi gayanəŋ a ni ti, ere ye ti ahəci leli ni ti amələbi va bi.

¹¹ Nəđəm nahəma, ka ya ti nu a wur bu ni ti nəzlapay akada ga bəza ni, nəjalay ahàr akada ga bəza ni, nəđəgəzl zlam akada ga bəza ni. Ay ka ya ti nìgia gəđakana ni ti, nəmbrəŋa zlam ga bəza ya

tagray na, nàgray va do.

¹² Nahkay day, nihi ti mîpi Melefit lala do, akada geli ya mipi vu geli a kutrum magədavani bu mîpi lala do ni: ka fat gani nani ti emipivu akaba Melefit e eri vu e eri vu lala. Nihi ti nəsər Melefit lala fañ do, ay ka fat nani ti anəsər nañ lala akada gayañ ya àsəra nu a ni.

¹³ Nihi ti zlam mahkər təbu kanğaya: məfəki ahər geli ya məfəki ke Melefit ni, məsər zlam geli ya məsər Melefit amagray zlam dek sulumani ni, akaba mawayavani geli ya mawayumvu ni. Ay e kidinğ ga zlam mahkərani nday nani bu ni ti, ere ye ti àtam ndahañ ni ti mawayavani geli ya mawayumvu ni.

14

Njəda ga Məsuf Njəlatani ya avi ana mis ni

¹ Nahkay zla nahəma, zum njəda gekəli ti kawayum mis. Hindəm njəda ga *Məsuf Njəlatani ya avi ana mis ni kay. Ahar gədfakani hindəm njəda ga məhəngri ma ge Melefit ana mis.

² Adaba mam, maslaña ya ti azlapay ma həma gərgərani ya nañ nañani day àsər do ni ti, àzlapi ana mis do, azlapi ti ana Melefit cilinğ. Nahkay ti maslaña ye eci ma gayañ ni àbi; maslaña nani adəm pakama *manğahani ge Melefit àna njəda ga Məsuf Njəlatani cilinğ.

³ Ay maslaña ya ti ahəngri ma ge Melefit ana mis ni ti àhi ana Melefit do, ahi ana mis àna ma həma gatay. Nahkay ma ya ahi ana tay ni avi njəda ana tay, ajənaki tay, azoru tay kama e divi ge Melefit vu.

⁴ Maslaŋa ya ti azlapay ma h ma g rg rani ya naŋ naŋani day  s r do ni ti azoru ah r gayan kama e divi ge Melefit vu ciliŋ. Ay maslaŋa ya ah ngri ma ge Melefit ana ndam ga Yezu  na ma h ma gatay ni ti ma gayan azoru tay dek kama e divi ge Melefit vu.

⁵ Nu nawayay ti lek l m dek k zlapum ma h ma g rg rani ya ti lek l m lek l meni day k s rum do ni, ay ti nawayay ahar g d kani ti k h ngrumi ma ge Melefit ana mis. Maslaŋa ya ti ah ngri ma ge Melefit ana mis ni ti  tama maslaŋa ya ti azlapay ma h ma g rg rani ya naŋ naŋani day  s r do na, ahkay do ni si ah ngriaba ma h ma ya azlapay ni ana tay a kwa. Tamal ah ngriaba ana tay a nah ma, ma gayan ni azoru ndam ga Yezu kama kama e divi ga Yezu vu.

⁶ Nihi nah ma, b za ga mmawa goro ni, bi nakoru afa gek li, n hi ma ana k li  na ma h ma g rg rani ya leli dek m s r do ni ti, ma goro gani aj naki k li ti ah mamam ? Ah r  d m nakoru afa gek li ti naŋg had  pakama maŋgahani ge Melefit ana k li, n d fiki m s r zlam ana k li, n h ngri ma ge Melefit ana k li, ahkay do ni n cahi zlam ana k li. Tamal n gra nahkay day kwa ti n j nakia k li a do aw ?

⁷ M zum mazavu ga zlam ge mereki, bi slelim, bi tind . Zlam nday nani ti t h nday ka ah r gatay do. Nahkay tamal k s r miveni lala do ni ti, ku kivi slelim, ku tind  naŋgu ni mis t s rkaba ge mereki weley do.

⁸ Nahkay day tamal k s r mivi slimi cicek do ni ti, mis at slamalavu, at d m hini cicek ga kadvu ti ah mamam ?

⁹ Lekulum day nahkay : ka ya ti kazlapum ma hama ya lekulum lekulumeni kaserum do, mis ndahan day taser do ni ti mis etici ma gekali ya kadamum ni ti ahemamam ? Ma gekali ni ma masakani.

¹⁰ Ma hama tabu kay a duniya bu, ku ma hama weley weley do dek ndam ga hama gani tici.

¹¹ Ay tamal naser ma hama ga maslaja ya ti azlapu ni do ni ti nu nigia zal zuh melañ gayan a, nañ day egia zal zuh melañ goro a.

¹² Nahi ana kali nahama, egia kihindum njeda ga Məsuf Njəlatani ya avi ana mis ni kay ti, hindum ahar gadakani ti njeda gani ya tazoru ndam ga Yezu kama e divi gayan vu ni.

¹³ Nahkay maslaja ya ti azlapay ma hama ya nañ nañani day aser do ni ti mahəngalay Melefit ti məvi njeda ga məhəngriaba ma gayan ya adəmaya ni ana mis a.

¹⁴ Tamal nahəngalay Melefit ana ma hama ya nu nuani day naser do ni ti məberuv goro amər ana zlam ya nahəngalay ni, ay ka ya ti nahəngalay nahkay ni ti zlam goro ya nəjalay ni əbi.

¹⁵ Nahkay nagraj ahemamam ? Anahəngalay nañ ti ana ma hama ya nu nuani day naser do, Məsuf Njəlatani avu njeda gani ni, ay anagraj nahkay ciliñ do : anahəngalay nañ ana ma hama goro, anəjalaki ahər daya. Nahkay day enidi limis ti ana ma hama ya nu nuani day naser do, Məsuf Njəlatani avu njeda gani ni, ay anagraj nahkay ciliñ do : enidi limis ana ma hama goro, anəjalaki ahər daya.

¹⁶ Nədəm nahkay ti kamam ? Nədəm nahkay ti, tamal kəgri səsü ana Melefit ana ma hama ya nak

nakani day kəsər do, Məsuf Njəlatani avuk njədə gani ni, mək bi maslaŋa nahaŋ àhurkiviya ke kəli ge mici ere ye ti kədəmum na ti, maslaŋa gani nani esliki mədəmani « Aya nahkay » aw ? Əsliki mədəmani do, adaba èci pakama gayak ya kədəm ni ndo.

¹⁷ Nak nakani ti kəbu kəgri səsi ana Melefit lala, ay maslaŋa nani ti ma gayak ya kədəm ni àzoru naŋ kama e divi ge Melefit vu do.

¹⁸ Nu ti nəgri səsi ana Melefit dal-dal, adaba nəzlapay ma həma gərgərani ya nu nuani day nəşər do ni nətama kəli a dek.

¹⁹ Ay ka ya ti ndam ga Yezu təcakalava nahəma, hojo nədəmaya ma zlam àna ma həma goro ya nəjalaki ahər na ga macahi zlam ana mis ndahaŋ, ere gani nədəmaya ma dəbu ehimeya àna ma həma ya nu nuani day nəşər do ni.

²⁰ Bəza ga mmawa goro ni, nawayay ti kâjalumki ahər ka zlam nday ndani akada ge mis gədəkani ni. Àki ka zlam magədavani ti nawayay ti kâjalumki ahər akada ga bəza ciḅ-ciḅeni ya təsər magudar zlam do ni. Ay àki ka zlam ndahaŋ nahəma, nawayay ti kâjalumki ahər akada ge mis gədəkani ni.

²¹ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi :

« Bay Melefit àdəm : “Anəhi ma ana nday hini.

Ma gani nani ti ndam mirkwi atəhi ana tay àna ma həma nahaŋ.

Ay ku tamal nagraŋ nahkay nəŋgu ni atəgəskabu ma goro ni do.” * »

---

* **14:21** Izayi 28.11-12.

²² Nahkay ti ma həma ya mis təsər do ni adəfiki zlam ti ana ndam ya təfəki ahàr ke Melefit ni do, adəfiki ti ana ndam ya təfəki ahàr ke Melefit do ni sawaŋ. Ma ge Melefit ya təhəŋgri ana mis ni ajenaki ndam ya təfəki ahàr ke Melefit do ni do, ajenaki ti ndam ya təfəki ahàr ke Melefit ni sawaŋ.

²³ Nahkay ka ya ti lekulum ndam ga Yezu kàcakalumva dek ka məlaŋ bəlaŋana nahəma, bi lekulum dek kazlapum ma həma gərgərani ya lekulum lekulumani day kəsərüm do ni, mək ndam ndahaŋ təhərkivaya ke kuli a. Ndam nday nani ti bi tawayay tici ere ye ti kədəmum ni ahkay do ni bi təfəki ahàr ke Melefit ndo. Ma gekuli ya kədəmum ni ti etici aw ? Etici do ! Nahkay atəhi ana kuli lekulum ndam seteni do aw ?

²⁴ Ay bi lekulum dek kəbum kəhəŋgrumi ma ge Melefit ana mis ti, mək maslaŋa nahaŋ àhurkiviya ke kuli a. Maslaŋa gani nani ti bi əfəki ahàr ke Melefit do ahkay do ni bi awayay eci ere ye ti kədəmum ni. Emicia ma gekuli ya kədəmum na dek ti, aməsər naŋ bay magudar zlam, Melefit aməgəs naŋ àna seriya.

²⁵ Eslini ere ya a məbərüv gayaŋ bu ni dek amaŋgazlavaya ka dala. Nahkay ti amazləbay Melefit, aməhəŋgriuru ahàr a had meleher ndibani a had, aməhi ana kuli Melefit naŋ àbu e kidiŋ gekuli bu edediŋ.

Ka ya ti kacakalumvu ni ti grum zlam kigeni

²⁶ Bəza ga mmawa goro ni, nəhi mam ana kuli mam ? Ka ya ti kacakalumvu ni ti ku way way do *Məsuf Njəlatani avi njədə ga magray zlam : maslaŋa nahaŋ bi edi limis, maslaŋa nahaŋ bi

acahi zlam ana mis, maslaᅇa nahaᅇ bi azlapa pakama *maᅇgahani ge Melefit àna mis, maslaᅇa nahaᅇ bi azlapay ma həma ya naᅇ naᅇani day àsər do ni, maslaᅇa nahaᅇ bi ahəᅇgaraba ma həma ya naᅇ naᅇani day àsər do ni. Ay ere ye ti kəgrum ni dek ti ahər àdəm azoru mis kama e divi ge Melefit vu kwa.

²⁷ Tamal mis təzlapay ma həma gərgərani ya nday ndayani day təsər do ni ti təzlapay bəlaᅇ àna bəlaᅇ. Mis cə, mahkər təzlapay cilin, àtamkia ba. Ahər àdəm mis nahaᅇ day ahəᅇgaraba pakama gana kwa.

²⁸ Ay tamal maslaᅇa àbi ga mahəᅇgarabana bi ti, ahər àdəm maslaᅇa ya ti awayay azlapay ni àzlapay e kidin ge mis macakalavani ni bu ba. Ahər àdəm mazelapi ana ahər gayan gayanani akaba ana Melefit cilin.

²⁹ Ndam ya ti Məsuf Njəlatani avi njədə ana tay ga məhəᅇgri pakama ge Melefit ana mis nahəma, mis cə, mahkər təzlapay cilin : mis ndahaᅇ ni ti təbi slimi, ma gatay ni kigeni tək kigeni do waw.

³⁰ Tamal mis àbu ahəᅇgri ma ge Melefit ana mis, mək Melefit àvia ma nahaᅇ a ana mis nahaᅇ ya naᅇ àbu manjəhadani digəsa na ti, ahər àdəm maslaᅇa ya ti naᅇ àbu azlapay ni mələkakaba day.

³¹ Lekələm dek kəhəᅇgrumi ma ge Melefit ana mis tata, ay ti kədəmum bəlaᅇ àna bəlaᅇ kwa. Ahər àdəm pakama gekəli ya kədəmum ni ti mis dek təsər zlam àna naᅇ, mis dek tənᅇət njədə àna naᅇ.

³² Njədə ya Məsuf Njəlatani avi ana mis ga məhəᅇgri pakama ge Melefit ana mis ni ti, mis ya təbu àna njədə gani nani ti tisliki mazlapani àna naᅇ ka mawayay gatay tata.

³³ Adaba mam, Melefit awayay ti mis tâgray zlam kwanja kwanja ba. Nan awayay ti mis tâgray zlam kigeni, ti tânjəhadkabu àna sulumani.

Nawayay ti kəgrum akaða ga ndam ga Yezu ya *təcakalavu a kəsa ndahan bu dek ni.

³⁴ Nahkay ka ya ti kacakalumvu nahəma, ahàr àdəm wál təzlapay ba. Təvi divi ana tay ga mazlapani ba. Ahàr àdəm təhəngrioru ahàr a had ana zawal, akaða ge Melefit ya àdəm a Wakita gayan bu ni.

³⁵ Tamal tawayay təsər zlam ti, tōru tīhindifiŋa kà zawal gatay a magam a. Adaba wal azlapay e kidiŋ ge mis macakalavani bu ni ti àbəlay do timey.

³⁶ Nədəm nahəma, pakama ge Melefit ànjəki enji ti afa gekəli aw ? Ahkay do ni Melefit àhi pakama gayan ti ana kəli ciliŋ aw ?

³⁷ Mis ndahan e kidiŋ gekəli bu tədəm nday təbu àna njəða ga Məsuf Njəlatani, tədəm tisliki məhəngri pakama ge Melefit ana mis. Tamal mis àdəm nahkay ti ahàr àdəm agəskabu pakama goro ya nəbiki ana kəli ni ti divi ga Bay geli ya àvi ana kəli ni.

³⁸ Maslanja ya ti àgəskabu pakama hini do ni ti Melefit day àgəskabu nan do bilegeni.

³⁹ Nahkay zla nahəma, bəza ga mmawa goro ni, hindəm njəða ga Məsuf Njəlatani ga məhəngri pakama ge Melefit ana mis. Hindəm njəða gani nani kay. Kəcumfəŋa mis ga mazlapay ma həma gərgərani ya nday ndayani day təsər do na ba.

⁴⁰ Ay zlam ya kəgrum ni dek ti kəgrum kwanja kwanja ba, grum ti àna divi gani.

15

Yezu Krist àmàta mæk àngaba e kisim ba ededīn a

¹ Bəza ga mmawa goro ni, nawayay nəhəngri eri ana *Ma Məweni Sulumani ya nəhi ana kəli ahaslani ni. Lekələm kəgəsumkabá ma na, kəbum kəgrum təwi àna naŋ, kəmbərəŋum do.

² Ma Məweni Sulumani ya nəhi ana kəli ni ti Melefit ahəngay kəli àna naŋ. Ay tamal kəmbərəŋuma pakama ya nəhi ana kəli na ti, məfəki ahàr gekəli ka Yezu ni ɛgia zlam masakana.

³ Pakama ya təhu enjenjeni, nu day nəhi ana kəli ni ti nahkay hi : *Krist ti àmət azuhva zlam magudarani geli. Ere gani àgravu ti akada ya àbu məbəkiani kwa ahaslani a Wakita ge Melefit bu ni.

⁴ Àra àmàta ti tili, mæk a vad ya mahkər gani ti àngaba e kisim ba. Ere gani àgravu akada ya àbu məbəkiani kwa ahaslani a Wakita ge Melefit bu ni.

⁵ Àra àngaba ti àngazlivu ana Piyer, mæk àngazlivu ana ndam *asak gayan kru mahar cəeni ni.

⁶ Àra àngazliva ana tay a ti àngazlivu ana bəza ga məŋ geli ndahaŋ macakalavani tətam diŋ diŋ zlam. Kwa kani mis ndahaŋ e kidiŋ gatay bu ahar gəɖakani təbu àna sifa, mis ndahaŋ ti ni təməta.

⁷ Kələŋ gani àngazlivu ana Zek, àngazlivu ana ndam asak gayan dek daya.

⁸ Kələŋ ge mis nday nani dek ti àngazlulu ana nu, nu ya ti akada ga wur ya ti tiwi kiyi gani ɛnjiyu ndo ni.

⁹ Nəɖəm nahkay ti aɖaba ndam asak ndahaŋ ni dek tətam nu. Nu ti giri-giri àgəski təzalay nu zal asak ga Yezu do, aɖaba ahaslani nəgria daliya ana ndam ge Melefit a.

10 Ku tamal nahkay nɛŋgu ni Melefít àgrua sulum gayan a, nìgia akada ya ti kèsèrum nu kani na. Melefít àgru sulum gayan ti masakani do, adaba nàgra tɔwì a àtama ga ndam asak ndahan na ðek. Ay nàgray tɔwì ti àna njèda goro goroani do, nàgray ti àna *sulum ge Melefít ya àgru ni.

11 Ku nu nàhioru Ma Mɔwèni Sulumani ana mis ahkay do ni ndam asak ndahan ni tɛdèmòru nɛŋgu ni, ma geli ni ðek ma bəlanani. Pakama gani akada ya nàhi ana kɔli, lekɔlɔm day kəgəsúmka bu ni.

Mis àmɛta ti atanɔgaba e kisim ba eɛɛɛɛɛ a

12 Nahkay ti leli mɛbu mɛhi ana mis *Krist àmɛta mək ànɔgaba e kisim ba. Leli mɛdèm nahkay ti, mis ndahan e kidin gekɔli bu tɛdèm mis atanɔgaba e kisim ba do ni ti ahəmamam ?

13 Tamal mis atanɔgaba e kisim ba do eɛɛɛɛɛ ti, akal Krist day ànɔgaba e kisim ba ndo kwa.

14 Tamal Krist ànɔgaba e kisim ba ndo eɛɛɛɛɛ a ti, akal *Ma Mɔwèni Sulumani ya mɛhi ana mis ni ma masakani, lekɔlɔm day kəfúmki ahàr ka Yezu ti masakani.

15 Tamal nahkay eɛɛɛɛɛ ti, màsəkadia malfada ana kɔli àna slimi ge Melefít a, adaba mɛdèm Yezu Krist àmɛta mək Melefít àhənɔgaraba nan a. Ay tamal mis tənɔgaba e kisim ba do ni ti, akal Yezu day Melefít àhənɔgaraba nan a ndo kwa.

16 Nɛdèm nahkay ti, tamal mis tənɔgaba e kisim ba do eɛɛɛɛɛ a ti, akal Krist day ànɔgaba ndo kwa.

17 Tamal Krist ànɔgaba e kisim ba ndo eɛɛɛɛɛ a ti, akal mɛfəki ahàr gekɔli ka nan ni masakani kwa. Tamal nahkay ti, akal lekɔlɔm kəbum àna zlam

magudarani gekəli kekilenə, Melefit àmbərfəŋə kè kəli a ndo.

¹⁸ Nahkay ti ndam ya təfəki ahàr ke Krist, təmət ni ti tija gweha.

¹⁹ Leli məfəki ahàr ke Krist ti mähəŋgay leli, ay tamal ahəŋgay leli ka ya ti leli məbu àna sifa ka dala ni ciliŋ ti, akal māsay cicihi matam mis ndahaŋ ni dek.

²⁰ Ay ti Krist àŋgaba e kisim ba eđedīŋ a. Àŋgaba enji ge mis a dek akada ga zlam ya aŋgazlay eri ni. Àŋgaba nahkay ti, adafaki ti mis dek ataŋgaba e kisim ba daya.

²¹ Àgray ti mis dek təmət ti mis bəlaŋ, nahkay day àgray ti mis ataŋgaba e kisim ba ni ti mis bəlaŋ.

²² Nədəm nahəma, leli dek ti bəza ga Adam, nahkay məmət akada gayaŋ ni. Nahkay day leli dek amaŋgaba e kisim ba, aməŋgət sifa ti azuhva Krist.

²³ Ay ti mis ni dek ataŋgaba e kisim ni ba ni ti àna sarta gatay. Àŋgaba enjenjeni akada ga zlam ya aŋgazlay eri na ti Krist, mək ka ya ti amaŋga ni ti amahəŋgaraba ndam ya təfəkia ahàr a ni ka ahar bəlaŋ.

²⁴ Kələŋ gani ti Krist emeyefīŋ kè seteni akaba kà bəbay gatayani akaba kà nday ya ti təgur məlaŋ ya agavəla ni dek, aməhəlfəŋə njəda kà tay a. Am-agray nahkay ti egi mandav ga duniya. Eslini ti aməhəŋgri bay ga Bəŋani Melefit zlam gayaŋ.

²⁵ Nahkay ahàr àdəm Krist agur zlam dek ga hayaŋani, duk abivoru ana sarta ya ti Melefit aməvi njəda ge meyefīŋeni kà ndam ezir gayaŋ ni dek.

²⁶ Zal ezir ya Melefit emendeveriŋ miŋiŋ naŋ kələŋ ga nday ndahaŋ ni dek ti kisim.

²⁷ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefit bu nahkay hi : « Melefit àvia njəda ge meyefiŋeni kà zlam a dek.* » Ku tamal pakama gani nahkay nəŋgu ni, Melefit ya àvi njəda ge meyefiŋeni kà zlam ni dek ni ti àkibu bi, adaba Krist àgur naŋ do.

²⁸ Melefit àvia njəda ge meyefiŋ kà zlam na dek ana Wur gayaŋ Krist a ti, Wur ni day aməhəŋgriuru ahàr a had ana Bəŋani Melefit, naŋ ya àvi njəda ge meyefiŋ kà zlam dek ni. Nahkay ti Melefit aməgur zlam dek akaba mis dek, zlam ya àgur do ni ti amələbi.

²⁹ Kəsərum ti mis ndahaŋ təbu *tabaray tay a kəla ga ndam ya təmət ni vu. Mis nday nani ti tabaray tay ti kamam ? Tamal mis təməta ti təŋgaba e kisim ba do ededŋ a ti, tabaray mis ndahaŋ a kəla gatay ya təmət ni vu ti kamam ?

³⁰ Tamal mis təŋgaba e kisim ba do ededŋ a ti, leli ndam *asak ni məgəskabu ti mis təgri daliya ana leli ahəcakiyu ŋgir-ŋgir ka məmətani kələvad ti kamam ?

³¹ Bəza ga mmawa goro ni, kələvad nagraŋ daliya, nahəcakiyu ŋgir-ŋgir ka məmətani. Ere ya nəhi ana kəli ni ti jiri ededŋ : adafaki ti, nəbu nəmərvu azuhva kəli adaba kīguma akaba Bay geli Yezu Krist a akada mis bələŋana ni.

³² E Efez ti nəkadva akada ge mis ya ti akadvu akaba zlam ge gili ya tagray cuday na ni. Nəkadkivu ka zlam ga duniya ndo ; tamal nəkadkivu ka zlam ga duniya ti akal azuaya mam ? Tamal mis təməta ti təŋgaba e kisim ba do ededŋ a ti, akal hojo

---

* 15:27 Limis 8.7.

məzumum zlam zlam geli akaba misəm zlam zlam geli, adaba kama kama ti aməmətum. †

³³ Bəza ga mmawa goro ni, kəgosum ahər gekəli ba : tamal lekələm mis sulumani mək kasawadumkabu kəlavad akaba ndam cuday ti, lekələm day kigəm cudayani akada gatay ni.

³⁴ Jalum ahər lala, kəgudarum zlam akada ga ndam seteni ni ba. Nəhi ana kəli nahəma, mis ndahañ təbu e kidin gekəli bu təsər Melefit do. Nəhi ana kəli nahkay ti nawayay ti nəbəki mimili ke kəli.

Ka ya ti amanğaba e kisim ba ni ti vu geli ni amanja ahəmamam ?

³⁵ Bi maslaña adəm ahkado : « Mis əməta ti amanğaba e kisim ba ti ahəmamam ? Ka ya ti atanğaba ti vu gatay ni atanja ahəmamam ? »

³⁶ Nak gani ya kihindi nahkay ni ti nak moru do aw ? Kizligia hilfi ga zlam gayak a ti vu gani ezi day kwa ti eri gani ni afətaya do aw ?

³⁷ Hilfi ga zlam ya kizligi nani ti aday gani ya adək ni do. Kizligi ti wur gani cilin ; bi kizligi bəza ga *alkama ahkay do ni bəza ga zlam ndahañ ni.

³⁸ Kizligia nahkay ti Melefit afətaya nañ a, adək aday gani. Nahkay aday nani amanjəhad akada ge Melefit ya awayay ni. Wur ga zlam weley weley do dek Melefit afətaya ti, aday gani gərgəri akaba aday ga zlam ndahañ ya təfətaya ni dek.

³⁹ Zlam ndahañ ya əna sifa ni day nahkay : ku zlam əna sifa weley weley do dek ti, vu gani gərgəri akaba vu ga zlam əna sifa ndahañ ni dek. Nahkay

† 15:32 Mənjay Izayi 22.13.

ti mis hihirikeni, zlam ya àna asak fadani ni, efidin akaba kilif ti vu gatayani dek gərgəri.

⁴⁰ Zlam təbu a huf melefif bu akada ya təbu ka had ni. Ay mazavu ga zlam ya a huf melefif bu ni gərgəri akaba mazavu ga zlam ya ka had ni, mazavu ga zlam ya ka had ni day gərgəri akaba mazavu ga zlam ya a huf melefif bu ni.

⁴¹ Nahkay day fat, kiyi akaba bonjur təsladay gərgəri. Ku bonjur e kidin gatay gatayani bu day təsladay gərgəri.

⁴² Ka ya ti mis atəngaba e kisim ba ni day aməgravu nahkay. Nədəm nahəma, tilia mis a ti emiziviyu e evid vu, ay ka ya ti aməngaba e kisim ba ni ti, àna vu məweni ya əzi do ni.

⁴³ Tili mis ti vu gayan ni zlam masakani, ay ka ya ti aməngaba e kisim ba nahəma, vu gayan ni àbəlay, egi eri. Tili mis ti vu gayan ni njəda əfəñ bi, ay ka ya ti aməngaba e kisim ba nahəma, vu gayan ni njəda əfəñ dal-dal.

⁴⁴ Tili mis ti vu gayan ni zlam ga duniya, ay ka ya ti aməngaba e kisim ba ni ti vu gayan ni *Məsuf Njəlatani aməvi. Vu təbu gərgəri cə : məsəra vu ga duniya àbu ; nahkay ahər àdəm məsər vu ya Məsuf Njəlatani avi ana mis ni day àbu.

⁴⁵ Àbu məbəkiani a Wakita ge Melefif bu : « Adam mis ye enjenjeni ni ti vu gayan ni ga duniya, Melefif àvia sifa.‡ » Adam ya àra kələñ a ni ti nañ *Krist ; avi sifa məweni ana mis àna njəda ga Məsuf gayan.

⁴⁶ Nahkay vu ge mis ye enji ni ti nani ya Məsuf Njəlatani avi ni do, nani vu ga duniya. Vu ya ti

---

‡ 15:45 Mənjəkiani 2.7.

Məsuf Njəlatani avi ni ti ara kələŋ ga vu ga duniya na.

⁴⁷ Mis ye enjenjeni ni ti ga duniya, Melefit àgraya naŋ àna had a. Mis ya kələŋ ni ti àsləkabiya e melefit ba.

⁴⁸ Nahkay zla nahəma, ndam ga *duniya ti nday akada ga bay ya ti Melefit àgraya naŋ àna had ga duniya ni. Nday ya ti a huđ melefit bu ni ti ni nday akada Bay ya àsləkabiya a huđ Melefit ba ni.

⁴⁹ Nahkay day, nihi ti leli dek akada bay ya Melefit àgraya naŋ àna had ga duniya ni. Ay kama ti leli dek amanja akada ga Bay ya àsləkabiya a huđ melefit ba ni.

⁵⁰ Bəza ga mmawa goro ni, nəhi ana kəli nahəma, mis èsliki məhuriyani a *Məgur ge Melefit vu àna aslu ga vu ga duniya ni do, adaba zlam ya ezi ni tənjuhədkabu akaba zlam ya èzi day-day do ni koksah.

⁵¹ Cəm day, nawayay nəhi ma maŋgahani ya Melefit àhu ni ana kəli : mis ndahaŋ e kiđiŋ geli bu atəmət do, ay leli ya məbu àna sifa ni akaba ndam geli ya təməta ni, leli dek Melefit aməmbat vu geli ni nahaŋ.

⁵² Ka sarta gani nani ti etivi mezlelim, kələŋ gani etivi va do, mək Melefit aməmbat leli dek. Aməmbat leli ti ke weceweceni aməpəski do, akada ge mis ya ekiбіcey eri kiбіc ni. Ka ya ti tivia mezlelim na ti nday ya təmət ni atanğaba e kisim ba àna vu ya èzi day-day va do na ; leli ya məbu àna sifa ni day Melefit aməmbat vu geli ni emizi day-day do.

⁵³ Nahkay ti ahər àdəm vu ya ezi ni egi vu ya ti èzi day-day do ni, mis ya amət ni egi mis ya ti àmət

day-day do ni kwa.

⁵⁴ Ka ya ti vu ya ezi ni ègia vu ya ti èzi day-day do na, mis ya amət ni ègia mis ya ti amət day-day do na ti, pakama ya àbu mabəkiani a Wakita ge Melefit bu ni amagravu. Pakama gani nani nahkay hi :

« Kisim àbi va bi, Melefit èjiṅa naṅ a. §

⁵⁵ Kisim nak hi ti njəda gayak àbi ga mabazl mis va bi zla, zlam ahar gayak ya kəgri daliya ana mis àna naṅ ti tāmət ni ti àbi va bi zla.* »

⁵⁶ Zlam ahar ge kisim ya abazl mis àna naṅ ni ti zlam magudarani gatay. Zlam ya avi njəda ana zlam magudarani ge mis ti tāmət àna naṅ ni ti, Melefit àna *Divi gayaṅ ya Məwiz àbəki ni àdəm maslaṅa ya agudar zlam ni si amət kwa ni.

⁵⁷ Ay leli ti mēyefiṅa kè kisim azuhva tawi ga Bay geli Yezu Krist ya àgray na. Məgrumi səsi ana Melefit dal-dal azuhva nani !

⁵⁸ Bəza ga mmawa goro ni, nawayay kəli. Nəhi ana kəli nahəma, zum njəda, kəmətaḍum ba, grumoru tawi ga Bay geli kəlavad, kəmbərəṅum ba. Grum nahkay adaba kəsəruma ere ye ti kəgrumi ana Bay geli ni ti masakani do, akəṅgətum zlam azuhva nani palam.

16

Singu ya tajamkabu ga məjənaki ndam ge Melefit ya a Zeruzalem ni

¹ Nihi ti nəhi ma ana kəli àki ka singu ya kajamumi ana ndam ge Melefit ya a kəsa ndahaṅ bu ni. Nədəm nahəma, ahàr àdəm kəgrum akaḍa ya nəhi

---

§ 15:54 Izayi 25.8. * 15:55 Oze 13.14.

ana ndam ga Yezu ya *təcakalavu ka hađ Galasi tğray ni.

² Nahkay kəla vađ ga ladi ti ahàr àdəm ku way way do siŋgu ya aŋgət ni mâdafəŋa ; àdafəŋa ti mâfəkad siŋgu gani a magam afa gani tera. Tamal kəgruma nahkay ti, ka ya ti eninjua ni ti anəhi ana kəli jamum va do, anədi ahàr ana siŋgu majamvani àndava.

³ Dumaba mis ga məhəloru siŋgu gani a Zeruzalem a daya. Eninjua afa gekəli a ti anəbiki wakita ana ndam Zeruzalem ga mədəfiki ndam gekəli ya kədumaba ni ana tay, mək anəsləroru nday gani nani, atəhəloru siŋgu ni akaba wakita ni eslini.

⁴ Tamal ti agəski nu nuani day nakoru a Zeruzalem ti amorukaboru akaba tay ka ahar bəlaŋ.

Sawaday ga Pol ya amasawadoru ni

⁵ Anoru afa gekəli, ay wudaka nakoru nahəma, nawayay nəmənjiyu ndam geli ya təbu ka hađ Mesedəwen ni day. Ka ya ti anasləka e Mesedəwen a ni ti

⁶ anoru afa gekəli cə nəpəsiyu gəzit, cə anəzumiyu ahar kusi afa gekəli ti nəsərkaba faŋ do. Tamal nòru nəpəsa afa gekəli a nahkay ti, ka ya ti anasləka ni ti akəjənumki nu àna zlam ga moroni àna naŋ kama.

⁷ Eninjua afa gekəli a sak bəlaŋ ti nəwayay moru masləkana həya do. Tamal Melefīt àvua divi a ti anəpəsiyu dal-dal.

⁸ Ay ku tamal anoru nəŋgu ni, nihi ni ti nawayay manjəhadani ahalay e Efez duk abivoru ana vađ ga wuməri ge *Peŋtikwet,

⁹ adaba ahalay ti Melefit àvua divi sulumana ga magray tɔwi gɔɔakana ; ndam ezir goro tɔbu kay daya.

¹⁰ Tamal Timote ènjɔa afa gekɔli a nahɔma, gɔsumkabá nan a lala, ti ahàr àhɔli ba. Nan day nan àbu agri tɔwi ana Bay geli akada goro ni,

¹¹ nahkay ti maslanja ànjak nan ba. Jɔnumki nan ti mícikbiyu afa gekɔli, mára afa goro àna sulumana, adaba nu nɔbu najɔgay nan, najɔgay bɔza ga mɔnj geli ndahan ni daya.

¹² Nihi ti nɔzlapaki ka Apolos wur ga mɔnj geli ni. Sak ehimeya nɔhia ma ga moroni afa gekɔli a akaba bɔza ga mɔnj geli ndahan na, ay nihi ti àcuhway moroni fan do ferera. Apolos amɔngɔta ahar a day kwa ti amoru.

Pol endeveriŋ pakama gayan

¹³ Nɔɔɔm nahɔma, njɔhadum eri, fumki ahàr ka Yezu lala, kàmbreŋum ba, anɔgwaz àwɔr kɔli ba, kumva njan-njan.

¹⁴ Ere ye ti kɔgrum ni ðek ti grum àna mawaya-vani.

¹⁵ Kɔsɔruma Istefanas akaba ndam ga ahay gayan a ; tɔfɔki ahàr ka Yezu enjenjeni ka hadEseyi ni ti nday. Nday gani tagray tɔwi ga mɔjɔnaki ndam ge Melefit kɔlavɔɔ. Nahkay zla nahɔma, bɔza ga mmawa goro ni, nahɔngalay kɔli

¹⁶ ti kícumiki ma ana mis akada nday nani. Cumiki ma ana ndam ya tɔbu tagrakabu tɔwi akaba tay, tàmbrɔŋ do ni ðek daya.

¹⁷ Nu nɔbu nɔmɔrvu dal-dal, adaba Istefanas, Fertinetɔs akaba Eseyikɔs tára, nday tɔbu akaba

nu. Nday tǝbu akaba nu ti kala lekulum dek kǝbum akaba nu.

¹⁸ Nday gani tǝhǝngruva mǝbǝruv a, tǝhǝngriva ana kǝli a daya. Nahkay ti sǝruma mis akada nday hini ti tisia mis a, zlǝbum tay.

¹⁹ Ndam ga Yezu ya *tǝcakalavu a kǝsa gǝrgǝrani bu ya ka had Azi ni tǝgria sa ana kǝli a. Ata Ekiles nday ata Prisil akaba ndam ge Krist ya *tǝcakalavu a ahay bu afa gatay ni tǝgria sa ana kǝli a dal-dal ǝna slimi ga Bay geli a.

²⁰ Bǝza ga mǝŋ geli ya ahalay ni dek tǝgria sa ana kǝli a.

Grumvu sa e kidin gekǝli bu lala, akada ga ndam ge Melefit ya tagravu sa ni.

²¹ Nu Pol nǝgri sa ana kǝli bilegeni, nu nuani nǝbǝki ma hini ǝna ahar goro.

²² Maslaŋa ya ǝwayay Bay geli do ni ti, Melefit mǝtikwesla nan a. Maranata ! *

²³ Bay geli Yezu mǝgri sulum gayan ǝna kǝli ti.

²⁴ Lekulum dek nawayay kǝli, adaba leli mǝbu akaba Yezu Krist akada mis bǝlan.

---

* **16:22** « Maranata » ti awayay adǝmvaba « Bay geli, ra ! »

Ma M_hweni Sulumani ge Melefit New Testament in Muyang

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Muyang

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Muyang

© 2013, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

7fea74f6-4ba4-5a54-a7cf-a6c88fbc1968